UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Dipòsit digital de documents de la UAB

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Riba Iglesias, Anna. *Programem junts? Guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Educació Primària). 63 pàg.

This version is available at https://ddd.uab.cat/record/336910

under the terms of the  license.

Universitat Autònoma de Barcelona

# Programem junts? Guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física

**Treball de Final de Grau**

1 de juny del 2026. Convocatòria ordinària de juny del 2026

**Grau en Educació Primària**

Facultat de Ciències de l'Educació


**Autora**

Anna Riba Iglesias

**Tutor**

Carlos Moriana Garrido

Departament de Didàctica de l'Expressió Musical, Plàstica i Corporal

**RESUM**

El següent Treball de Final de Grau s'emmarca en la necessitat de promoure una educació inclusiva que garanteixi l'accés, la participació i l'èxit educatiu de tot l'alumnat, especialment d'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE). Inicialment, s'ha dut a terme una anàlisi de la realitat educativa actual mitjançant una enquesta i dues entrevistes, amb la finalitat d'identificar les debilitats i amenaces dels centres educatius davant de l'actual sistema educatiu inclusiu, així com les fortaleses i oportunitats relacionades amb el procés d'inclusió educativa. A partir d'aquí, la metodologia del projecte és una proposta de creació i innovació, mitjançant el desenvolupament d'una guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física, com un recurs educatiu destinat a l'equip docent dels centres educatius de la comarca de l'Anoia. La següent guia se centra en dues necessitats educatives especials (NEE), concretament el Trastorn de l'Espectre Autista (TEA) i la Discapacitat Intel·lectual (DI), ja que van esdevenir les més votades de l'enquesta (60% i 50%). Aquesta guia és un recurs imprescindible per l'equip docent de l'àrea d'Educació Física, amb la finalitat de millorar la seva pràctica docent, afavorint la participació activa i l'èxit de tot l'alumnat.

**Paraules clau:** inclusió, Educació Física, guia d'activitats inclusives, trastorn de l'espectre autista (TEA), discapacitat intel·lectual (DI), formació docent, Educació Primària.

**RESUMEN**

El siguiente Trabajo de Fin de Grado se enmarca en la necesidad de promover una educación inclusiva que garantice el acceso, la participación y el éxito educativo de todo el alumnado, especialmente de aquel con necesidades específicas de apoyo educativo (NEAE). Inicialmente, se llevó a cabo un análisis de la realidad educativa actual mediante una encuesta y dos entrevistas, con la finalidad de identificar las debilidades y amenazas de los centros educativos ante el actual sistema educativo inclusivo, así como las fortalezas y oportunidades relacionadas con el proceso de inclusión educativa. A partir de este análisis, la metodología del proyecto se basa en una propuesta de creación e innovación mediante el desarrollo de una guía de actividades inclusivas en el área de

Educación Física, concebida como un recurso destinado al equipo docente de los centros educativos de la comarca de Anoia. Esta propuesta se centra en dos necesidades educativas especiales (NEE), concretamente el Trastorno del Espectro Autisa (TEA) y la Discapacidad Intelectual (DI), ya que fueron las más votadas en los resultados de la encuesta. Finalmente, este recurso pretende facilitar y mejorar la práctica docente en el área de Educación Física, favoreciendo la participación activa y el éxito de todo el alumnado.

**Palabras clave:** inclusión, Educación Física, guía de actividades inclusivas, trastorno del espectro autista (TEA), discapacidad intelectual (DI), formación docente, Educación Primaria.

**ABSTRACT**

This Final Degree Project is framed within the need to promote an inclusive education that guarantees access, participation and educational success for all students, especially those with specific educational support needs (SESN). Initially, an analysis of the current educational reality was carried out through a survey and two interviews, with the aim of identifying the weaknesses and threats faced by educational centres within the current inclusive educational system, as well as the strengths and opportunities related to the educational inclusion process. Based on this analysis, the project methodology consists of a proposal for creation and innovation through the development of a guide of inclusive activities in the subject of Physical Education, conceived as an educational resource aimed at the teaching staff of educational centres in the Anoia region. This guide focuses exclusively on two special educational needs (SEN), Autism Spectrum Disorder (ASD) and Intellectual Disability (ID), as these were the most selected needs in the survey results (60% and 50%). Finally, this guide aims to become an essential resource for Physical Education teachers, with the purpose of improving their teaching practice by promoting the active participation and educational success of all students.

**Keywords:** inclusion, Physical Education, inclusive activities guide, autism spectrum disorder (ASD), intellectual disability (ID), teacher training, Primary Education.

# ÍNDEX

**1. Introducció....4**
**2. Plantejament....5**
**3. Definició del problema detectat....7**
**4. Objectius....8**
**5. Marc teòric....9**
**5.1. Marc educatiu inclusiu de Catalunya....9**
**5.2. Currículum de l'àrea d'Educació Física....11**
**5.3. Trastorn de l'Espectre Autista (TEA)....12**
**5.4. Discapacitat intel·lectual (DI)....14**
**6. Contextualització....16**
**7. Metodologia de recerca....17**
**8. Pla de treball....19**
**9. Resultats....20**
**10. Discussió dels resultats....25**
**11. Part pràctica: Guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física....27**
**12. Conclusions....28**
**13. Referències bibliogràfiques....30**
**Annexos....34**
**Annex 1. DAFO....34**
**Annex 2. Model teòric de Discapacitat Intel·lectual....37**
**Annex 3. Transcripció de les entrevistes....38**
➢ **Entrevista a Jordi Finestres....38**
➢ **Entrevista a Eduard Turó....44**
**Annex 4. Enquesta....48**
**Annex 5. Els correus de tots els centres educatius de Primària de l'Anoia....52**
**Annex 6. Resultats de l'enquesta....54**
**Annex 7. Glossari....60**
**Annex 8. Eines i recursos que t'ofereixen les biblioteques per realitzar el teu treball acadèmic....62**

# 1. Introducció

Actualment, un dels grans reptes de l'educació és la inclusió, la inclusió té a veure amb la presència, la participació i l'èxit de tot l'alumnat exposat a qualsevol risc d'exclusió, i no només d'aquells alumnes amb discapacitat o necessitats especials, que és una de les idees més esteses de la societat (Giné, 2020). És cert que durant els claustres de mestres es posa recurrentment èmfasi en els infants NEE, i només categoritzant la seva discapacitat, com un model tradicional i clínic.

Segons la UNESCO (2020), un dels objectius més destacables de l'educació és garantir que tot l'alumnat, independentment de les seves condicions i característiques personals, desenvolupi el màxim possible les seves capacitats.

En l'actual marc normatiu, el Decret Inclusiu 150/2017 estableix les bases per atendre les necessitats educatives de tot l'alumnat, promovent la igualtat d'oportunitats, la participació activa i l'èxit dels aprenentatges en el sistema educatiu. A partir de les mesures i els suports l'equip docent permet personalitzar els aprenentatges i crear contextos educatius competencials, significatius i inclusius. A més, el Decret d'Educació Bàsica 175/2022, en concret el currículum de l'àrea d'Educació Física incorpora una orientació competencial, unes metodologies actives, una avaluació formativa, continua i formadora i un clima afectiu, positiu i inclusiu.

Tot i aquest marc normatiu favorable, la realitat educativa mostra mancances en la implementació efectiva del procés de la inclusió, especialment en àrees especialistes com l'Educació Física. En aquest context, el següent treball té com a objectiu específic identificar les debilitats, les fortaleses, les oportunitats i les amenaces del procés inclusiu del Decret d'Inclusió (2017) davant la seva execució als centres educatius de la comarca de l'Anoia.

A partir d'aquesta anàlisi, es planteja l'objectiu general de la creació d'una Guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física adreçada a l'equip docent d'Educació Física, amb la finalitat de garantir l'accés a l'educació i l'èxit educatiu a tot l'alumnat en condicions d'equitat (Departament d'Educació, 2017).

## 2. Plantejament

L'educació inclusiva constitueix un dels eixos fonamentals del sistema educatiu actual, i no és per casualitat, sinó perquè és la base d'un sistema educatiu de qualitat que permet a qualsevol infant aprendre i desenvolupar el seu potencial (UNESCO, 2020).

Durant el curs escolar 2023-24, els infants NESE representaven un 23,3% del total dels alumnes, i el suport és superior en centres públics, un 10,6% més que en centres privats (Departament d'Educació, 2024). Els principals motius de necessitats específiques de suport educatiu són situacions econòmiques i/o socioculturals desafavorides amb un 73,72%, trastorns que condicionen l'aprenentatge (13,88%), alumnat nouvingut (11,99%), trastorns de l'espectre autista (5,89%), discapacitat intel·lectual lleugera (2,69%), retard del desenvolupament sense etiologia clara (2,23%), retard greu de l'aprenentatge (1,65%), altes capacitats (1,29%), discapacitat intel·lectual moderada (0,98%), trastorn greu de la conducta (0,96%), pluridiscapacitat (0,53%), discapacitat motriu autònoma (0,26%), discapacitat visual (0,22%) i discapacitat intel·lectual profunda (0,20%).

Personalment, a punt de finalitzar el grau universitari i després d'observar diferents escoles durant les pràctiques educatives, he pogut observar la inseguretat davant del model de l'educació inclusiva, la manca de seguretat d'actuacions i d'atenció de les NESE de l'alumnat en contextos ordinaris, i la barrera cultural profunda sobre la inclusió. A partir d'aquestes sensacions, va sorgir la curiositat d'ajudar als docents de l'àrea d'Educació Física de la comarca de l'Anoia, la comarca més pròxima al meu territori, per oferir formació als professionals i fomentar la cultura de la inclusió escolar. A més a més, amb la importància de la coordinació de tota la comunitat educativa, és primordial en aquest treball les veus de tots els docents de l'àrea d'Educació Física per la creació de la guia d'activitats inclusives de l'àrea d'Educació Física.

En aquest context, el paper de l'equip docent i de tota la comunitat educativa és clau. La seva percepció sobre les dificultats, les fortaleses, les oportunitats i les amenaces del procés d'educació

inclusiva resulta clar per comprendre l'aplicació del Decret d'Inclusió (2017) als centres educatius. A més a més, el sistema inclusiu és un procés, no una meta, i depèn de la coordinació de tota la comunitat educativa.

Segons l'informe de l'Ester Giménez-Salinas, la Síndica de Greuges, sobre el diagnòstic de la situació actual de l'educació inclusiva (2025), els principals reptes del sistema són la mancança de les condicions estructurals d'atenció a l'alumnat a l'aula, la falta de recursos específics, ja siguin recursos materials, metodològics i humans, i la poca formació dels professionals i de les barreres culturals de la inclusió.

Segons Martínez i Ramon (2024) l'àrea d'Educació Física presenta múltiples beneficis als infants NESE, com ara el desenvolupament de les habilitats motrius bàsiques, la cohesió social, la pertinença, la convivència, la tolerància i el respecte. A més, oferir a l'alumnat NESE oportunitats per compartir amb altres infants, vivenciar l'èxit, entre altres, afavoreix la funcionalitat i la transferència dels aprenentatges adquirits.

Durant l'anàlisi dels resultats (vegeu 9. Resultats), la guia pròpia se centra només en dues necessitats educatives especials (NEE), concretament el Trastorn de l'espectre autista (TEA) i la Discapacitat intel·lectual (DI), perquè les següents necessitats educatives específiques van resultar ser les més votades (vegeu Annex 6.), amb un 60% el TEA i un 50% el DI.

Davant d'aquesta realitat, el següent Treball de Final de Grau s'emmarca en un dels principis fonamentals de l'*Índex per a la inclusió* (Booth i Ainscow, 2000), que posa atenció en la importància de la coordinació i el treball col·laboratiu entre l'equip docent. Queda clar que l'aprenentatge entre iguals és una metodologia per enriquir-nos de nous coneixements entre docents, per això, la necessitat de compartir experiències i consensuar criteris esdevé clau per garantir el procés de la inclusió. Així, aquest projecte pretén contribuir a la creació d'una guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física, adreçada a l'equip docent de l'àrea d'Educació Física, per millorar la pràctica docent en el procés de la inclusió.

## 3. Definició del problema detectat

És cert que està creixent el nombre d'alumnes amb diversitat funcional a les nostres escoles (23,3%), però molt d'aquest alumnat s'acaba segregant a una aula, com ara l'Aula d'Acollida, en comptes d'incloure'ls a la mateixa aula ordinària. Segons Giné (2020), cal la presència, la participació i l'èxit de tot l'alumnat als centres ordinaris.

Segons Rouse i Florian (2012), la formació dels docents per l'educació inclusiva hauria de ser un element bàsic de la preparació general dels docents, i no una temàtica especialitzada. Per aquest motiu, una de les barreres a l'educació inclusiva és la manca de formació específica docent.

Partint de l'informe de la Síndica de Greuges, sobre el diagnòstic de la situació actual de l'educació inclusiva (2025), amb un dels principals reptes del sistema educatiu: la falta de recursos específics, ja siguin recursos materials, metodològics i humans, i la poca formació dels professionals i de les barreres culturals de la inclusió. També, segons l'anàlisi DAFO (vegeu Annex 1.), com a factor intern, les debilitats més crucials són la manca de temps per planificar les sessions adaptades, la manca de temps i espai per coordinar les adaptacions entre els docents (com ara la tutora, l'especialista d'Educació Física i l'EAP i l'equip directiu), la poca formació sobre la inclusió dels professionals i la falta de recursos materials, metodològics i humans. Pel que fa als factors externs negatius, hi ha una sobrecàrrega docent negativa per la falta de temps i suport, i es presenta una limitació de recursos disponibles i assignats dels Centres Educatius Especials.

Tots aquests factors incideixen directament en la pràctica docent i dificulten la capacitat dels mestres per donar l'atenció adequada als infants, especialment en l'àrea d'Educació Física, que l'adaptació i flexibilització de les activitats és primordial.

En conseqüència, es planteja la necessitat de dissenyar una guia didàctica que ofereixi estratègies, recursos i orientacions per l'alumnat NEE, en concret, pels infants amb Trastorn de l'espectre autista (TEA) i amb Discapacitat intel·lectual (DI) per afavorir l'accés, la participació i l'èxit del rendiment acadèmic de l'alumnat a l'Educació Física.

# 4. Objectius

En relació amb els objectius del treball, s'han delimitat un seguit d'objectius que serveixen de guia per l'execució del següent Treball de Final de Grau.

Com a objectiu general de la investigació, és el següent:

- Crear una Guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física, a través d'una recerca documental, d'una DAFO, de mesures universals i addicionals, per garantir l'objectiu del Decret d'Inclusió 2017, de garantir l'accés a l'educació i l'èxit educatiu de tot alumnat en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats.

A continuació, com a objectius específics, són:

1. Identificar les debilitats, les fortaleses, les oportunitats i les amenaces del procés de l'educació inclusiva actual amb el Decret d'Inclusió (2017) davant de la seva execució als centres educatius, mitjançant una DAFO i l'opinió dels docents als centres de l'Anoia, per reflexionar sobre la seva aplicació i la seva verificació.
2. Conèixer l'experiència de l'equip docent de Primària i Infantil mitjançant una enquesta pròpia, amb la finalitat de detectar les debilitats i amenaces que afronten els docents en relació amb l'educació inclusiva, i oferir la guia com a recurs per donar-hi resposta.
3. Analitzar els recursos, mesures i suports existents a l'àrea d'Educació Física per l'alumnat amb NEE, especialment amb Trastorn de l'espectre autista (TEA) i Discapacitat intel·lectual (DI), per aconseguir l'objectiu general de l'Educació Física sobre el desenvolupament integral de l'alumnat.

# 5. Marc teòric

Per tal de conceptualitzar el següent Treball de Final de Grau, s'ha dut a terme una recerca bibliogràfica per conèixer el procés actual de l'educació inclusiva al sistema educatiu de Catalunya. A més, s'ha aprofundit en els diferents marcs normatius inclusius a Catalunya, des de la Declaració de Salamanca (UNESCO, 1994), fins al Decret d'Inclusió 150/2017 del 2017 (Departament d'Educació). A continuació, com que la pròpia guia inclusiva se centra només en dues necessitats educatives especials (NEE), concretament el trastorn de l'espectre autista i la discapacitat intel·lectual, s'ha realitzat una recerca exhaustiva sobre les següents necessitats educatives especials (NEE), dintre de les Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE) (2017).

## 5.1. Marc educatiu inclusiu de Catalunya

El primer pas per aconseguir una educació inclusiva a Catalunya va ser amb la conferència organitzada pel govern d'Espanya en cooperació amb la UNESCO (1994). Aquesta conferència tenia el propòsit de canviar el sistema educatiu, i promoure escoles per a tothom, independentment de les condicions físiques dels infants, les escoles han d'acollir a tots els infants, tot centrant-se en les necessitats i ritmes individuals de l'alumnat. Així doncs, la següent Declaració de Salamanca va ser un document de referència principal per a l'educació inclusiva.

Quinze anys més tard, la Llei d'Educació de Catalunya (LEC) del 2009, va reafirmar la participació de l'alumnat en l'adequada i equilibrada escolarització dels alumnes amb Necessitats Educatives Específiques al sistema educatiu. A més, es presenta el principi d'equitat, d'igualtat d'oportunitats i d'inclusió educativa.

Internacionalment, altres documents de referència sobre la inclusió i l'educació inclusiva són l'*Índex per a la inclusió,* traduït i adaptat al català per E. Miquel, D. Duran, C. Giné i J. Font, (2000), i el *Disseny Universal per a l'Aprenentatge* (Meyer i Rose, 1990).

Anys més tard, el Departament d'Educació va elaborar el Decret d'Inclusió 150/2017, el 2017, que regula l'atenció educativa dins d'un sistema educatiu inclusiu. El següent decret es fonamenta en cinc

principis, el principi d'inclusió, basat en la coexistència entre aquelles persones que són diverses, i la inclusió és l'espai adient per desenvolupar i manifestar la diversitat amb sentit; el principi de normalització, posant a la disposició de totes les persones amb discapacitat un estil de vida i unes condicions naturals pròximes a la societat actual; el principi d'escola per a tots, per garantir l'accés igualitari de tots els alumnes a una educació de qualitat; el principi de sectorització de serveis, per distribuir i permetre l'accés dels suports educatius de manera equitativa segons les necessitats de l'alumnat dels centres escolars; el principi d'atenció personalitzada, adaptant el procés d'ensenyament i aprenentatge a les necessitats individuals de l'alumnat.

D'acord amb els criteris del Departament d'Educació (2017), els centres d'educació especial (CEE) poden ser proveïdors de serveis i recursos per als docents d'escoles i centres d'educació primària i secundària, amb la finalitat d'orientar i concretar les actuacions ajustades i personalitzades a les necessitats educatives de l'alumnat, sempre amb la coordinació amb els equips directius dels centres i els serveis educatius. D'aquesta manera, els CEE han de desenvolupar programes específics de suport a l'escolarització de l'alumnat, que poden ser de col·laboració en l'atenció directa als alumnes NEE i a tot l'equip docent i directiu del centre i als serveis educatius; i d'aplicació de programes per promoure l'autonomia i l'autodeterminació de l'alumne, com ara la comunicació i llenguatge de l'alumne, les habilitats adaptatives, motrius, mòbils i d'adaptació a l'entorn físic. Tot i això, els serveis territorials només poden assignar als centres ordinaris del seu àmbit territorial, els recursos de plantilla dels centres d'educació especial que el Departament hagi destinat a aquesta finalitat (Departament d'Educació, 2017).

El Departament d'Educació considera alumnes amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE) els següents alumnes (2017): els alumnes amb necessitats educatives especials (NEE) associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns greus de conducta, trastorns mentals, i malalties degeneratives greus i minoritàries, els alumnes d'origen estranger amb necessitats educatives derivades de la incorporació tardana al

sistema educatiu, de la falta de domini de la llengua vehicular dels aprenentatges i de l'escolaritat prèvia deficitària, els alumnes amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides, els alumnes amb trastorns d'aprenentatge o de comunicació, entesos, aquests últims, com a trastorns que afecten l'adquisició i l'ús funcional del llenguatge, els alumnes amb altes capacitats derivades de la superdotació intel·lectual, els talents simples i complexos i la precocitat, els alumnes amb risc d'abandonament escolar prematur.

### 5.2. Currículum de l'àrea d'Educació Física

Actualment, l'ensenyament es construeix a partir del Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, concretament el Currículum educatiu. L'àrea d'Educació Física ha de contribuir al desenvolupament integral de l'alumnat emprant el cos i el moviment com a mitjans fonamentals (Departament d'Educació, 2022). A més, és fonamental aconseguir que l'alumnat pugui participar, col·laborar, esforçar-se, a través d'un clima positiu i afectiu entre el grup-classe. El currículum incorpora principis inclusius, des de metodologies actives, on l'alumnat participa de forma activa en el seu procés d'aprenentatge, fomentant la cooperació, l'experimentació, la resolució de reptes motrius; des de la promoció d'una avaluació formativa, contínua i formadora, per afavorir l'aprenentatge, la competència i el desenvolupament de l'alumnat; des de la importància del foment d'un clima afectiu, positiu, inclusiu i respectuós, basant-se en l'accés i la participació equitativa de tot l'alumnat.

Per altra banda, el currículum actual de l'àrea d'Educació Física se centra en un total de cinc competències específiques, la competència específica 1 planteja la resolució de situacions motrius a partir de reptes accessibles, amb diferents nivells d'assoliment i múltiples formes de resposta; la competència específica 2 afavoreix l'adquisició d'hàbits de vida saludable mitjançant experiències positives i gratificants que puguin formar part de l'estil de vida propi; la competència específica 3, que potencia la participació en activitats motrius individuals i col·lectives mitjançant l'expressió i la comunicació corporal i les relacions interpersonals; la competència específica 4, ampliant les

oportunitats dels espais exteriors com a pràctica d'activitats físiques, i la competència específica 5, que esdevé l'eix principal inclusiu, ja que incorpora el desenvolupament de les actituds i comportaments empàtics, el respecte per la diversitat i la convivència positiva, elements essencials per al procés d'un sistema educatiu inclusiu.

Els sabers que trobem en el currículum actual dins l'àrea d'Educació Física s'estructuren en cinc blocs, el primer bloc, de resolució de problemes en situacions motrius, se centra en l'adequació de les accions pròpies a les capacitats i limitacions personals; el segon bloc, de vida activa i saludable, donant importància a l'aplicació d'hàbits saludables en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana; el tercer bloc, d'activitats motrius lúdiques, culturals i expressives, promovent la participació equitativa en l'activitat física i el respecte de l'adaptació de les normes; el quart bloc, sobre la interacció amb l'entorn en el temps de lleure, per promoure el respecte per l'entorn i el cinquè bloc, d'autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius, en què és primordial el clima afectiu de grup afavorint l'accés, la participació i l'èxit de tot l'alumnat, i la gestió assertiva de conductes, emocions i sentiments propis.

### 5.3. Trastorn de l'Espectre Autista (TEA)

El trastorn de l'espectre autista (TEA) és un trastorn del neurodesenvolupament que afecta la configuració del sistema nerviós i el funcionament cerebral. El trastorn es pot caracteritzar per la presència de dificultats en dues àrees del funcionament personal, la comunicació i la interacció social, i la flexibilitat del comportament i del pensament (Direcció General d'Educació Inclusiva, 2025).

El Trastorn de l'espectre autista, l'Associació Americana de Psiquiatria (APA) va publicar la nova versió del Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals (DSM-5), eliminant els subtipus (síndrome d'Asperger, Trastorn Autista…) i anomenant-se Trastorn de l'Espectre Autista (2022). A més, el DSM-5 proposa una classificació basada en el grau de suport que poden necessitar les persones amb TEA amb relació al funcionament de comunicació i interacció social i del funcionament cognitiu, en tres

nivells: el nivell 1 mostra dificultats lleus, amb certa autonomia, però amb problemes en la interacció social i la flexibilitat conductual; el nivell 2 presenta dificultats notables i necessiten una ajuda notable; i el nivell 3, que implica necessitats i ajudes més elevades amb greus dificultats comunicatives i conductuals (APA, 2022) (Velarde-Incháustegui et al., 2021).

Segons el Departament d'Educació (2024), els infants NEE amb trastorns de l'espectre autista representaven un 5,89% del 23,3% del total dels alumnes amb NESE.

El TEA és un trastorn ampli i heterogeni que es manifesta diferent en cada persona. D'aquesta manera, les persones amb TEA poden compartir aspectes en les mateixes àrees de desenvolupament, però presentar capacitats, necessitats i interessos diferents per cada infant (Direcció General d'Educació Inclusiva, 2025). A més, el TEA es pot presentar acompanyat d'altres trastorns, com la discapacitat intel·lectual, el TDAH, el trastorn del llenguatge, d'ansietat o depressius (Direcció General d'Educació Inclusiva, 2025).

Segons la Direcció General d'Educació Inclusiva (2025) amb la guia Comprendre i acompanyar l'alumnat amb trastorn de l'espectre autista (TEA), descriu els possibles patrons de comportament de persones amb autisme a partir del funcionament comunicatiu i social, el funcionament cognitiu, el funcionament sensorial i el funcionament emocional. De cara al funcionament comunicatiu i social, l'alumnat amb TEA pot presentar absència d'habilitats verbals, habilitats de llenguatge poc funcionals o mostrar un vocabulari ampli i funcional, des dels centres educatius és primordial augmentar les possibilitats comunicatives i fomentar el possible desenvolupament de la parla; el funcionament cognitiu, presentant una escassa flexibilitat cognitiva, conductes repetitives i estereotipades o dificultats en la planificació, la memòria de treball, la velocitat de processament, l'atenció dividida i la regulació emocional; el funcionament sensorial, els infants amb TEA presenten una elevada incidència en les dificultats del processament sensorial que impacten en l'àmbit emocional, i presentar dues respostes als estímuls, la hipersensibilitat (rebre més intensitat d'estímul) i la hiposensibilitat (rebre menys intensitat d'estímul); i el funcionament emocional, els infants amb TEA

poden arribar a mostrar recursos menys eficients per gestionar i regular les emocions, sobretot d'alta intensitat. A més, si els infants mostren un malestar emocional de manera continuada, poden tendir a mostrar un estat d'alerta continuat i derivar-se a l'emoció d'ansietat, que pot dificultar i interferir en les activitats quotidianes (Direcció General d'Educació Inclusiva, 2025).

### 5.4. Discapacitat intel·lectual (DI)

La Discapacitat intel·lectual es caracteritza per limitacions significatives tant en el funcionament intel·lectual com en la conducta adaptativa que es manifesta en habilitats adaptatives conceptuals, socials i pràctiques (AAIDD, 2002, 2011).

L'actual concepte de DI es basa en un model multidimensional del funcionament humà organitzat en cinc dimensions (vegeu Annex 2.) (AAIDD, 2002,2011), la primera dimensió és les capacitats intel·lectuals, que inclou el raonament, la planificació, la resolució de problemes, la comprensió d'idees complexes… (Gottfredson, 1997) (Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, n.d.), per diagnosticar la discapacitat intel·lectual es fa relació al funcionament intel·lectual obtingut amb el Quocient Intel·lectual (QI) significativament inferior a la mitja (inferior a 70), mesurat amb instruments estàndards per la població general i amb un alt grau de validesa i fiabilitat (Antequera et al., 2008). La segona dimensió és la conducta adaptativa, que es refereix a les habilitats adaptatives, que en són tres, les habilitats conceptuals, com el llenguatge, la lectura i l'escriptura, les habilitats socials interpersonals i intrapersonals, i les habilitats pràctiques, activitats de la vida diària, el conjunt d'habilitats adaptatives permeten a l'infant amb DI donar resposta a les demandes del medi que l'envolta (Departament d'Educació, n.d.). La tercera dimensió és la salut, fent referència a la salut mental, física i social. La quarta dimensió és la participació, fent referència a la implicació del subjecte en les activitats quotidianes i la interacció amb altres persones, ja sigui per falta de disponibilitat i accessibilitat de recursos, acomodacions i serveis. L'última i cinquena dimensió és el context, el qual descriu el conjunt de les condicions interrelacionades en què el subjecte es desenvolupa. Segons Antequera et al. (2008) (Bronfenbrenner, 1979) s'inclouen tres sistemes, el

microsistema, l'espai social immediat, individual i familiar, el mesosistema, l'espai del veïnat, la comunitat i el macrosistema, des de grans grups de població, societat i països.

Segons Antequera et al. (2008) la discapacitat intel·lectual (DI) es pot classificar segons la intensitat dels suports necessaris i segons el nivell d'intel·ligència QI, la segona classificació és l'antic sistema de classificació, perquè actualment es classifica amb la intensitat dels suports que requereix l'infant, evitant la concentració del nivell d'intel·ligència personal. La primera classificació varia segons la persona i les situacions i fases de la vida. Es distingeixen quatre tipus de suports (ILEG), els suports Intermitents, un suport puntual, sigui de baixa o alta intensitat; els suports Limitats compten amb una intensitat de suports amb certa continuïtat durant un període concret, com ara la preparació i inici d'una nova activitat; els suports Extensos, caracteritzats per la seva implicació regular en alguns àmbits i sense límit temporal; els suports Generalitzats, caracteritzats per la seva constància, alta intensitat en diferents àmbits i poden durar tota la vida. Pel que fa a la classificació segons el QI, trobem quatre tipus, el primer és DI lleugera (entre 50 i 69 de QI), el segon és DI Moderada (entre 35 i 49 de QI), el tercer és de DI Greu (entre 20 i 34 de QI) i l'últim és DI Profund (menys de 20 de QI). Pel tipus de DI lleugera, l'infant presenta una autonomia gairebé completa (més lenta), una possible dificultat emocional (baixa autoestima) i dificultats en processos cognitius i d'aprenentatge, amb necessitats de suports puntuals. El tipus de DI moderada, presenten un cert grau d'autonomia, també dificultats cognitives (atenció, memòria), un llenguatge funcional però limitat. El tipus de DI greu presenta un retard important en el desenvolupament motor, cognitiu i comunicatiu, amb un llenguatge limitat, fomentant la dependència de l'adult. El tipus de DI profunda, mostra una gran afectació global (salut, motricitat, cognició i comunicació), poca autonomia i absència de llenguatge, fomentant la dependència d'un adult, amb un suport total i permanent.

# 6. Contextualització

El treball s'emmarca en el context dels centres educatius de Primària de la comarca de l'Anoia. A la zona de l'Anoia hi ha 89 centres educatius entre públics i concertats, dels quals 45 són centres públics i concertats d'Educació Infantil i Primària.

Per a realitzar la DAFO, he dissenyat una enquesta adreçada a docents d'Educació Física dels centres públics, concertats i privats d'Educació Infantil i Primària de la comarca de l'Anoia, destinada a recollir la seva percepció sobre les debilitats i les fortaleses de l'educació inclusiva (vegeu Annex 4.).

Per tenir en compte l'experiència de professionals davant l'educació inclusiva i el procés de la inclusió, s'ha entrevistat a dos professionals educatius, el Jordi Finestres, professional a l'Institut Guttmann i l'Eduard Turó, professional d'Educació Física a l'escola Garcia i Fossas d'Igualada (vegeu Annex 3.)

A més, la inclusió s'emmarca en un marc normatiu que promou la col·laboració entre professionals i la responsabilitat d'oferir suport als centres educatius. En aquest sentit, el treball conjunt amb els serveis educatius territorials, com el Centre de Recursos Pedagògics (CRP) o l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògic, i la coordinació entre docents esdevenen elements clau per afavorir la participació de tot l'alumnat i garantir l'accés a una educació de qualitat.

Davant d'aquest context, el present treball es focalitza en el desenvolupament de recursos, suports i mesures inclusives dirigides especialment a l'alumnat NEE, en concret, als infants amb Trastorn de l'espectre autista (TEA) i Discapacitat intel·lectual (DI), per afavorir la seva inclusió dins l'àrea d'Educació Física.

# 7. Metodologia de recerca

El següent Treball de Final de Grau adopta una metodologia de tipologia amb una orientació professionalitzadora, sobre una proposta de creació i innovació, per desenvolupar una creació d'una guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física com a producte educatiu destinat als centres educatius de la comarca de l'Anoia.

El procés metodològic s'estructura a partir d'una combinació de tècniques qualitatives i quantitatives, amb l'objectiu d'identificar la realitat educativa inclusiva i fomentar el procés de la inclusió.

En primer lloc, la metodologia es basa a identificar les debilitats dels centres educatius davant un sistema educatiu inclusiu, les fortaleses que comporta la inclusió als centres educatius, les oportunitats legislatives davant la temàtica i les amenaces derivades del sistema educatiu inclusiu, mitjançant l'elaboració d'una DAFO (vegeu Annex 1). Aquesta anàlisi permet obtenir una visió global de la realitat de l'àrea d'Educació Física davant del sistema educatiu inclusiu als centres de la comarca de l'Anoia.

Durant l'elaboració de la DAFO, es dur a terme una recollida d'informació a partir de diferents fonts, amb l'objectiu de garantir una anàlisi real i actual dels centres ordinaris. En aquest sentit, es realitzaran dues entrevistes a professionals de l'àmbit educatiu, com ara Jordi Finestres, professional de l'Institut Guttmann, i Eduard Turó, mestre d'Educació Física de l'escola Garcia Fossas d'Igualada. Alhora es dissenya i s'administra una enquesta adreçada a docents d'Educació Física dels centres escolars de la comarca de l'Anoia, destinada a recollir la seva percepció sobre les dificultats, fortaleses i necessitats relacionades amb la inclusió educativa. Aquesta anàlisi combina una investigació de caràcter quantitatiu i qualitatiu, que permet aprofundir en la realitat educativa inclusiva des de diferents perspectives i experiències.

A partir de l'anàlisi DAFO i els resultats obtinguts (vegeu 9. Resultats i 10. Discussió dels resultats), es procedeix a una segona fase centrada en la planificació i l'elaboració d'una guia d'activitats inclusives

a l'àrea d'Educació Física. Per la seva creació, s'ha tingut en compte tant la informació recollida qualitativa (entrevistes i enquestes), com la informació quantitativa mitjançant una cerca exhaustiva de mesures i suports, per la pàgina web del Departament d'Educació, les Federacions catalanes de l'Autisme, de la Discapacitat Intel·lectual…

Així doncs, aquest projecte creatiu permet oferir una eina amb un ampli ventall d'adaptacions, d'activitats contextualitzades i significatives inclusives que donin resposta a les necessitats detectades als centres educatius de la comarca de l'Anoia, contribuint a la millora de la formació inclusiva docent, a l'accés i la participació de tot l'alumnat a la pràctica esportiva i a la promoció d'una Educació Física inclusiva.

## 8. Pla de treball

Per a realitzar el Treball de Final de Grau és primordial una planificació prèvia de les tasques a dur a terme durant el següent període anual. Per tant, la següent taula és el meu pla de treball per planificar i estructurar el següent treball.

| | Octubre | Novembre | | | Desembre | Gener | | | Febrer | | | Març | | Abril | | | Maig | | | Juny |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Setmanes | 27-31 | 3-7 | 10-14 | 24-28 | 15-19 | 5-9 | 12-16 | 19-23 | 2-6 | 16-20 | 23-27 | 9-13 | 23-27 | 13-17 | 20-24 | 27-1 | 4-8 | 11-15 | 18-22 | 1-5 |
| Pluja d'idees + Recerca d'informació | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Extracció d'informació | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Introducció + Objectius + Contextualització | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Marc teòric + Metodologia | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Enquestes | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Entrevistes | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Resultats i Discussió | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Producte final: Guia | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Conclusions | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Reunions amb el tutor del TFG | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Entregues TFG | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

# 9. Resultats

En el següent apartat s'exposen els resultats obtinguts de l'enquesta pròpia (vegeu Annex 4.), que es dur a terme a l'equip docent especialista d'Educació Física de la comarca de l'Anoia, en concret, a 45 centres públics i concertats d'Educació Infantil i Primària.

A causa de la protecció de dades, el Centre de Recursos Pedagògics de l'Anoia no va poder facilitar-me el contacte dels docents de l'àrea d'Educació Física, per tant, vaig crear una llista amb els correus de totes les escoles d'Educació Infantil i Primària (vegeu Annex 5.) i els vaig enviar l'enllaç de l'enquesta pròpia. Després d'uns dies d'espera, només vaig rebre resposta de quatre escoles, llavors vaig decidir tornar a enviar el meu correu a aquelles escoles que no m'havien contestat principalment. Tot i això, hi va haver poc èxit participatiu i només van dur a terme l'enquesta 10 docents en total, dels 45 centres educatius públics i concertats d'Educació Infantil i Primària.

**Figura 1**

*Dades segons el gènere dels docents*

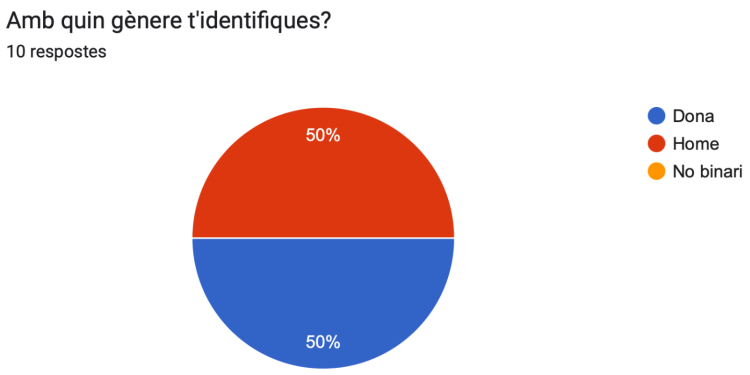


Tal com es mostra a la figura 1, l'equip docent es distribueix equitativament segons el gènere, amb un 50% de dones i un 50% d'homes.

**Figura 2**

*Dades segons el nivell de formació d'atenció a infants NESE*

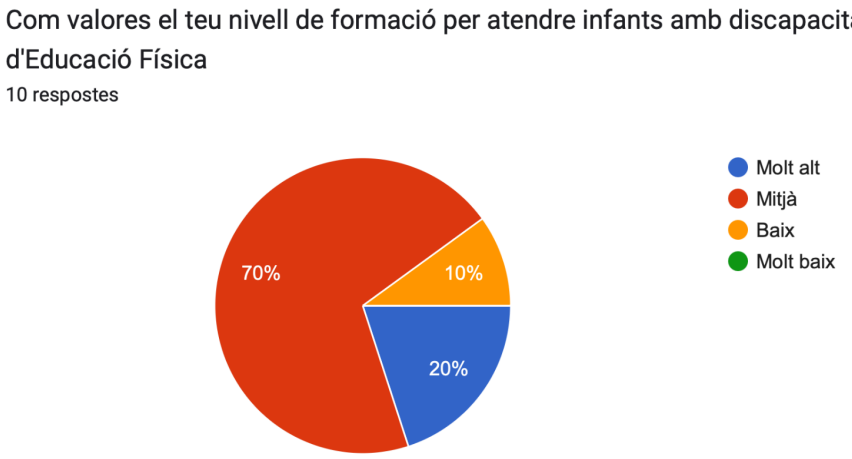


La següent qüestió va enfocada a la formació educativa dels docents davant les mesures i suports universals i intensius per atendre els infants NESE. En l'enquesta la següent pregunta permet demostrar inicialment la formació sobre la inclusió a l'àrea d'Educació Física. En el següent cas, els docents es mostren sincers i descriuen la seva experiència, ja que un 70% confirma que té un nivell Mitjà, un 20% confirma que té un nivell Molt alt, i un 10% confirma que té un nivell Baix.

**Figura 3**

*Dades segons les dificultats o barreres a l'aula d'Educació Física amb alumnat NESE*

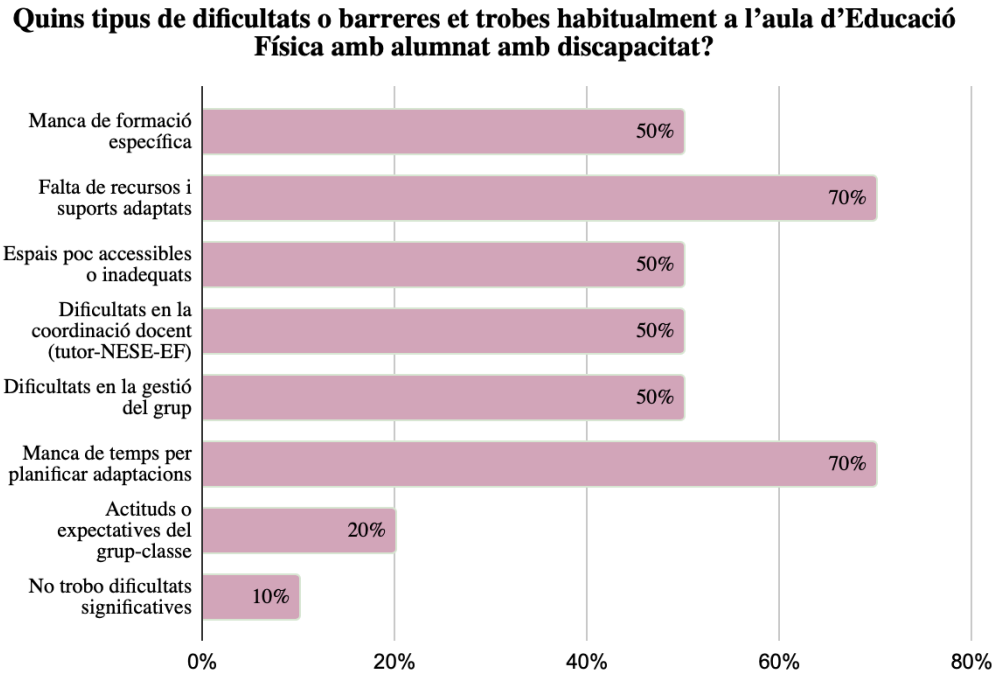

En la següent figura 3, els docents podien escollir més d'una opció. D'aquesta manera, la següent pregunta és clau per observar els reptes principals dels docents davant dels infants NESE. Així doncs, s'observa una diferència significativa entre les respostes, al capdavant amb un 70% trobem la dificultat més important pels docents, la falta de recursos i suports adaptats i la manca de temps per planificar adaptacions. A continuació, amb un 50% destaquen les altres barreres pels docents, amb la manca de formació específica, els espais poc accessibles o inadequats, les dificultats en la coordinació docent (tutor-NESE-EF) i les dificultats en la gestió del grup. A més, només un 20% consideren que les actituds o expectatives del grup-classe poden suposar una dificultat amb els infants NESE i un 10% no troben dificultats significatives.

**Figura 4**

*Dades segons la dificultat de la planificació davant de la tipologia de discapacitat NEE*

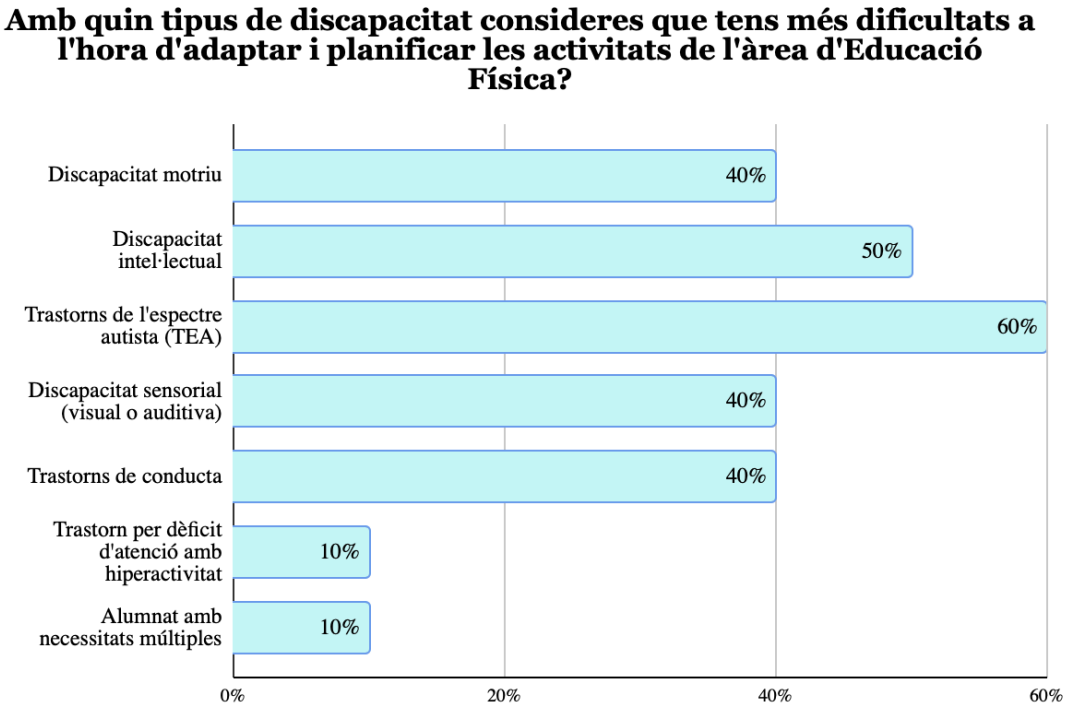


La següent pregunta és primordial per a la guia d'activitats inclusives del següent treball, ja que em serveix per focalitzar la guia a dues tipologies NEE, la Discapacitat Intel·lectual i el Trastorn de l'espectre autista (TEA), les dues més escollides, el TEA amb un 60% i el DI amb un 50%. A

continuació, les altres tipologies de Necessitats Educatives Especials es mostren amb un menor percentatge, concretament, la Discapacitat Motriu amb un 40%, la Discapacitat sensorial amb un 40% i el Trastorn de conducta amb un altre 40%. En canvi, només es mostren amb un 10% el Trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH) i l'alumnat amb necessitats múltiples.

**Figura 5**

*Dades segons la importància d'una guia d'activitats inclusives*

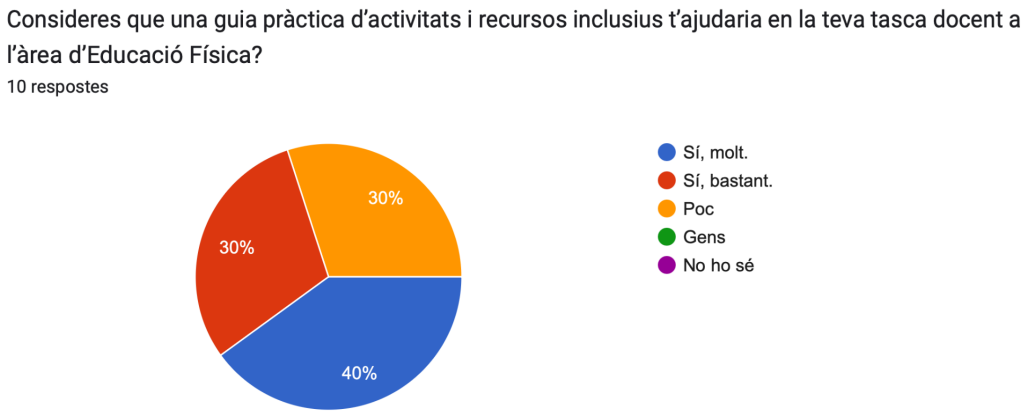


Els resultats de la figura 5 presenten la importància de la guia pels docents, un 70% està d'acord en la creació de la guia per a facilitar la seva tasca docent a l'àrea d'Educació Física. En canvi, només un 30% ha respost que serveix de poc.

**Figura 6**

*Dades sobre les fortaleses de la inclusió de l'alumnat NESE*

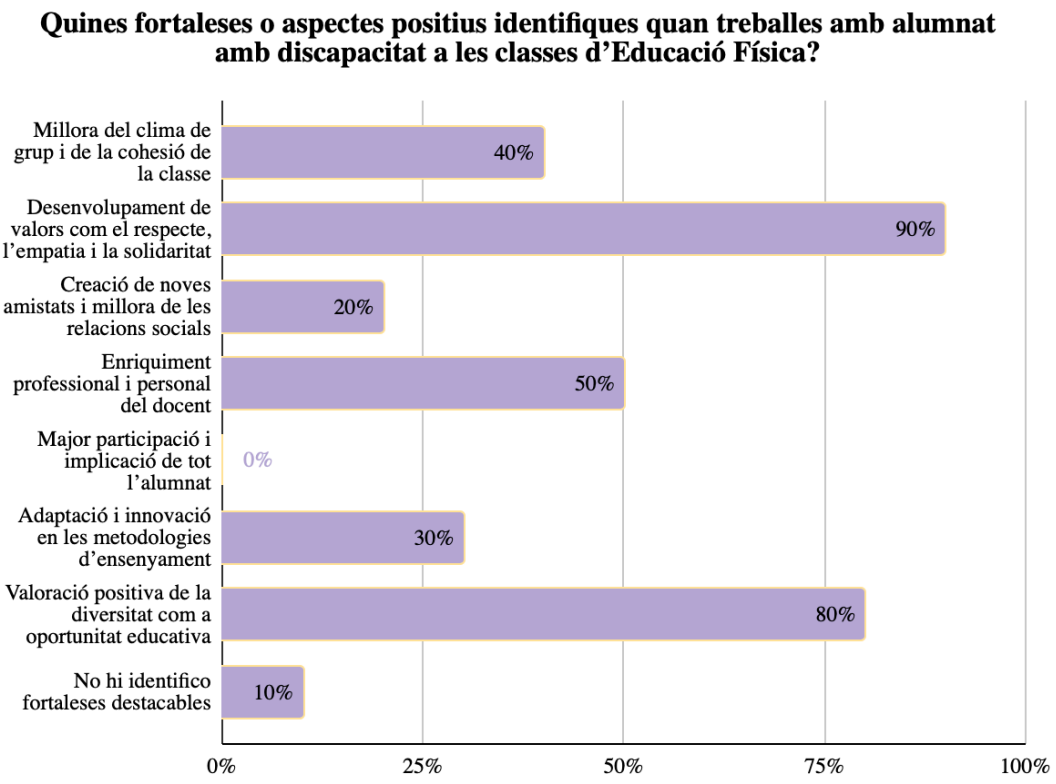


Pel que fa a la darrera pregunta, sobre les fortaleses o aspectes positius amb una situació d'aprenentatge amb infants NESE a l'àrea d'Educació Física, hi ha una diferència ben clara entre els resultats, ja que hi ha dues opcions més destacables que les altres, sobretot el desenvolupament de valors com el respecte, l'empatia i la solidaritat amb un 90%, i la valoració positiva de la diversitat com a oportunitat educativa amb un 80%. A continuació trobem una altra fortalesa pels docents, que és l'enriquiment professional i personal del docent amb un 50%. També destaca la millora del clima de grup i de la cohesió de la classe amb un 40%. Seguidament, altres aspectes positius pels docents són l'adaptació i la innovació en les metodologies d'ensenyament amb un 30%. I les opcions menys destacades són la creació de noves amistats i la millora de les relacions socials amb un 20%; l'absència de fortaleses educatives amb un 10% i amb un 0% la major participació i implicació de tot l'alumnat.

## 10. Discussió dels resultats

A partir dels resultats obtinguts en l'enquesta, les entrevistes dels professionals i la creació de la guia, permeten analitzar la realitat teòrica i pràctica, i comparar amb els objectius específics i el general.

En relació amb l'objectiu general, centrat a crear una guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física, a través d'una recerca documental, d'una DAFO, de mesures universals i addicionals, per garantir l'objectiu del Decret d'Inclusió 2017, de garantir l'accés a l'educació i l'èxit educatiu de tot alumnat en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats. Els resultats obtinguts evidencien una necessitat real de l'equip docent de disposar recursos materials, humans i pràctics. Les dades anteriors mostren que els docents reclamen principalment propostes d'activitats inclusives (70%), així com orientacions metodològiques, estratègies didàctiques cooperatives i recursos per avaluar de manera inclusiva (40%). D'aquesta manera, els docents confirmen que la guia dona resposta a una demanda existent i contribueix a avançar cap a l'objectiu del Decret d'Inclusió (2017) de garantir l'accés, la participació i l'èxit educatiu de tot l'alumnat.

El primer objectiu específic, sobre identificar les debilitats, les fortaleses, les oportunitats i les amenaces del procés de l'educació inclusiva actual amb el Decret d'Inclusió (2017) davant de la seva execució als centres educatius, mitjançant una DAFO i l'opinió dels docents als centres de l'Anoia, per reflexionar sobre la seva aplicació i la seva verificació. Les valoracions dels docents posen de manifest que les principals barreres percebudes pel professorat d'Educació Física són la manca de recursos i suports adaptats i la manca de temps per planificar adaptacions (70% en ambdós casos). També destaquen la manca de formació específica i les dificultats de coordinació docent. Aquestes dades evidencien que les dificultats no només se centren a les característiques de l'alumnat, sinó al context, i al sistema educatiu, fet que coincideix amb l'anàlisi DAFO (vegeu Annex 1.).

El segon objectiu específic, sobre conèixer l'experiència de l'equip docent de Primària i Infantil mitjançant una enquesta pròpia, amb la finalitat de detectar les debilitats i amenaces que afronten els docents en relació amb l'educació inclusiva, i oferir la guia com a recurs per donar-hi resposta. La

formació docent depèn de l'interès de cada docent, de l'escola i la seva importància sobre les formacions, dels infants i les seves característiques. Les actituds del professorat davant l'educació inclusiva i la cultura inclusiva són determinades per la falta de formació, i la falta d'experiències amb infants NESE, fet que provoca una sensació de repte i d'incompetència a l'hora d'atendre infants NESE (Parey, 2019). Els resultats de l'entrevista a Finestres (2026) evidencien que la falta de formació específica del professorat afavoreix el disseny d'activitats «massa competitives o purament analítiques», fet que impedeix la progressió multinivell de l'alumnat. Aquestes valoracions reforcen la necessitat d'oferir eines de suport a l'equip docent, com la guia proposada.

L'últim objectiu específic, d'analitzar els recursos, mesures i suports existents a l'àrea d'Educació Física per l'alumnat amb NEE, especialment amb Trastorn de l'espectre autista (TEA) i Discapacitat intel·lectual (DI), per aconseguir l'objectiu general de l'Educació física sobre el desenvolupament integral de l'alumnat. Els resultats mostren que aquests perfils són els que generen més dificultats al professorat (60% i 50%), centrant-se la guia en les dues NEE. Durant el desenvolupament de la guia, s'ha analitzat diversos recursos per a aquest alumnat, observant que molts d'ells continuen més enfocats en les limitacions de l'infant, que en les possibilitats de suport i ajuda del context social.

No obstant això, els docents també identifiquen algunes fortaleses sobre la inclusió, com el desenvolupament de valors (90%), i la valoració positiva de la diversitat (80%). Tanmateix, es perceben poques fortaleses en altres aspectes com la millora de les relacions socials de tot l'alumnat, fet que indica que encara hi ha recorregut per assolir una inclusió efectiva.

En conseqüència, aquestes valoracions evidencien que, malgrat els avenços normatius, encara persisteixen dificultats importants en la implementació real i efectiva de la inclusió. Per tant, les evidències obtingudes justifiquen la necessitat de desenvolupar una guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física, oferint estratègies, orientacions i activitats pràctiques amb la finalitat de proporcionar formació digital als docents d'Educació Física, i contribuir a una pràctica educativa més inclusiva.

## 11. Part pràctica: Guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física

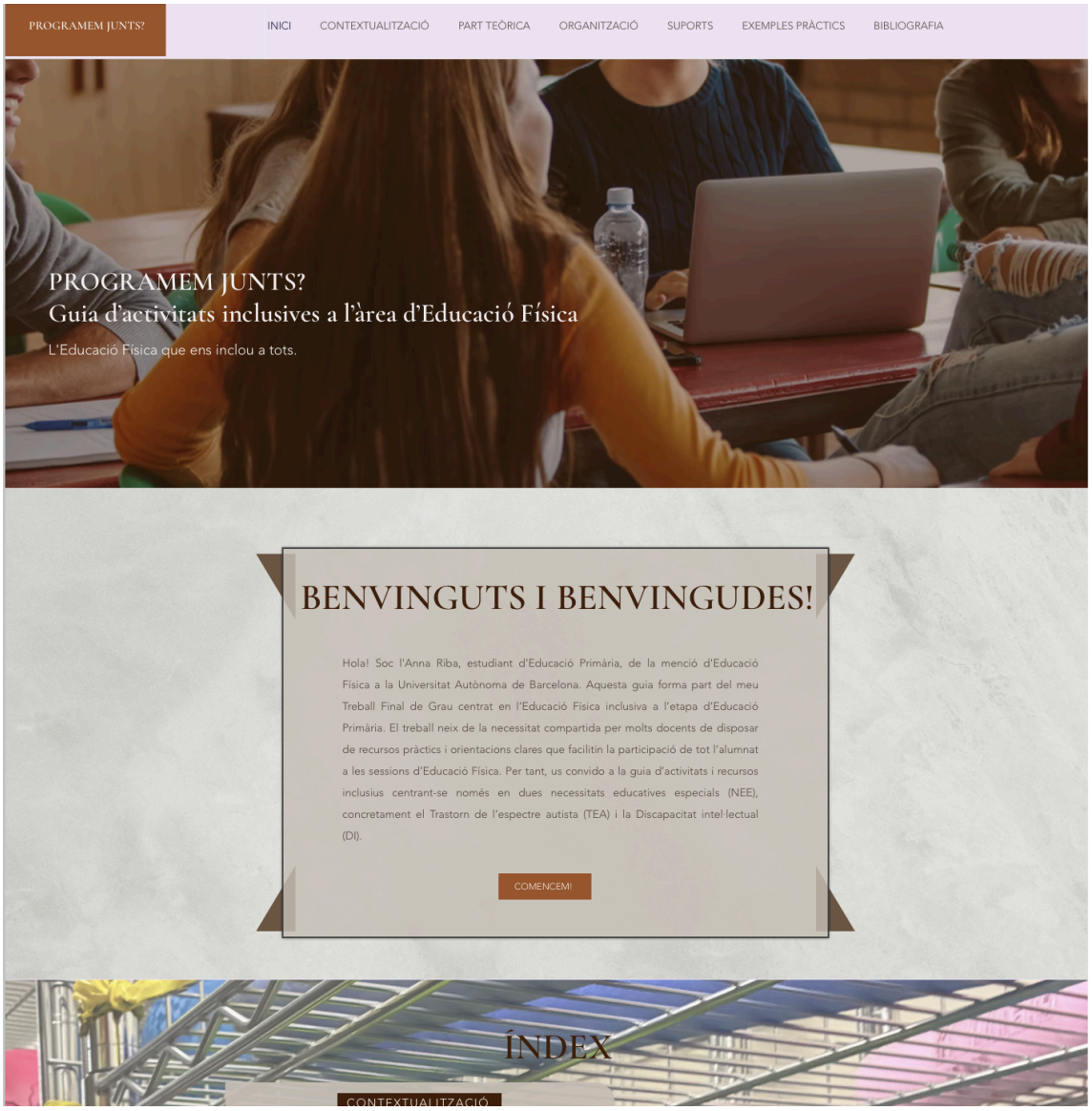


Font: Elaboració pròpia.

Enllaç: https://annariba1404.wixsite.com/programemjunts

La següent guia s'estructura en una breu contextualització sobre el treball, una part teòrica sobre la normativa de l'educació inclusiva, el currículum d'Educació Física i la definició de les característiques del TEA i la DI. A continuació, es presenta una part pràctica amb l'organització espacial i temporal, els suports visuals i verbals, i exemples pràctics aplicats a les habilitats motrius bàsiques (HMB) i als esports. Finalment, s'incorpora la bibliografia.

## 12. Conclusions

El següent Treball de Final de Grau ha permès aprofundir en la importància de la inclusió i l'educació inclusiva als centres educatius, especialment a l'àrea d'Educació Física. A partir de la recerca teòrica, pràctica i l'elaboració de la guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física, ha permès assolir tots els objectius específics i el general, tal com es comenta a la discussió dels resultats (vegeu 10. Discussió dels resultats).

Respecte a la proposta de creació, el desenvolupament de la guia ha possibilitat el disseny i la creació de nous suports visuals creatius mitjançant pictogrames, com ara la representació visual de la fitxa de la sessió, estructurada en tres parts, la part d'escalfament, la part activa i la part de la tornada a la calma; un exemple de les normes d'aula i de rutines; un altre exemple de la distribució de l'espai, l'espai exterior (la pista esportiva) o l'espai interior (el gimnàs); i el disseny d'alguns esports, juntament amb les seves normes. Els següents recursos són imprescindibles en una sessió d'Educació Física, ja que la comunicació oral del docent es pot reforçar amb suports visuals, així els infants tenen clar visualment el desenvolupament de la sessió.

Durant el desenvolupament del treball, una de les limitacions detectades ha estat la necessitat de potenciar la coordinació i el treball col·laboratiu entre tot l'equip docent d'Educació Física de l'Anoia, perquè hauria estat enriquidor oferir la possibilitat d'escoltar-los mitjançant una posada en comú, per compartir experiències professionals, estratègies didàctiques i metodològiques sobre el sistema educatiu inclusiu actual. La següent idea connecta amb un dels principis fonamentals de l'*Índex per a la inclusió* (Booth i Ainscow, 2000), que posa especial atenció en la importància de la coordinació i el treball col·laboratiu entre l'equip docent.

A més a més, hauria estat interessant realitzar els jocs proposats a la guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física, amb la finalitat de l'aplicació i la validació dels resultats dels jocs per part dels infants, per conèixer les seves opinions i vivències durant el joc, ja que els infants són els protagonistes del mateix joc.

Pel que fa al procés d'aprenentatge personal, aquest treball ha suposat un procés d'aprenentatge molt significatiu i gratificant. A més, ha estat un plaer construir nous coneixements teòrics i pràctics, com ara l'aprenentatge dels suports visuals amb els pictogrames, la importància del treball col·laboratiu entre l'equip docent i la comunitat educativa d'un centre educatiu, poder aprofundir en els diferents sistemes augmentatius i alternatius de comunicació (SAAC) dels infants, i descobrir la immensitat de suports tecnològics per atendre a l'alumnat NEE. També, durant les pràctiques vaig tenir l'oportunitat d'acompanyar un infant amb Trastorn de l'espectre autista i observar la seva evolució al llarg d'un any, fet que em va permetre comprendre millor les seves necessitats i els suports d'aprenentatge. A més, tenir dos familiars amb Discapacitat intel·lectual m'ha permès conèixer el sistema d'integració d'èpoques anteriors, per reflexionar sobre l'evolució de les pràctiques inclusives actuals. Les següents vivències personals i professionals han contribuït a la participació i a la corresponsabilització d'afavorir una inclusió educativa i social, demostrant-ho amb la guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física.

En conclusió, com a possibles línies de continuïtat, es podria haver fet difusió de la guia a l'equip docent d'Educació Física dels centres educatius de la comarca de l'Anoia, d'aquesta manera, s'hauria aconseguit la validació i aplicació de la proposta de creació. Aquest intercanvi d'opinions hauria permès recollir propostes de millora per adaptar els jocs a través de diferents mesures universals, addicionals o intensives.

Per acabar, desitjo que la següent guia d'activitats inclusives a l'àrea d'Educació Física pugui esdevenir un recurs de referència en el procés d'inclusió, perquè la inclusió no s'equipara a un estat perfecte i resolt, sinó a un procés continuat de millora que mai acaba (Font, 2020).

## 13. Referències bibliogràfiques

Aliaga, F.M., Gutiérrez-Braojos, C. i Fernández-Cano, A. (2018). Las revistas de investigación en educación: Análisis DAFO. *Revista de Investigación Educativa, 36*(2), 563-579.

American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD). (2011). *Discapacidad intelectual.* Alianza Editorial.

Antequera, M., Bachiller, B., Calderón, M. T., Cruz, A., Cruz, P.L., García, F.J., Luna, M., Montero, F., Orellana, F.M., Ortega, R., Martínez, A. i Soto, E. (2008). *MANUAL DE ATENCIÓN AL ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS DE APOYO EDUCATIVO DERIVADAS DE DISCAPACIDAD INTELECTUAL.* Junta de Andalucía.

ARASAAC. (n.d.). *Aragonès Centre de Comunicació Augmentativa i Alternativa*. Govern d'Aragó.

Barroso, J. C., Isern, J. i Rivera, M. (2013). *DDIN - Estratègies per a la inclusió de l'alumnat amb discapacitat intel·lectual.* Ateneu XTEC.

Booth, T. i Ainscow, M. (2000). *Índex per a la inclusió.* Traduït i adaptat al català per E. Miquel, D. Duran, C. Giné i J. Font. http://www.xtec.cat/monografics/inclusio/index2.html

Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya. (2017). *Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu*.

Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya. (2022). Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC). *Currículum d'Educació Primària.* Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya. (2024). *Resum de les principals dades*. Estadística de l'ensenyament.

Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya. (n.d.). *NESE derivades de discapacitat intel·lectual.* XTEC.

Departament d'Educació i Formació Professional. Generalitat de Catalunya. (2025). *Comprendre i acompanyar l'alumnat amb trastorn de l'espectre autista: Orientacions per planificar la resposta educativa als centres.*

Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. (2013). *Pla d'atenció integral a les persones amb trastorn de l'espectre autista (TEA).*

Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. (2024). *Resultats de l'enquesta de salut de Catalunya (ESCA)*.

Federació Catalana d'Autisme. (n.d.). *Inici*. https://fedcatalanautisme.org/

Federació Catalana d'Esports per a Persones amb Discapacitat Intel·lectual (ACELL). (n.d.). *Inici*. https://federacioacell.org/

Federación Guipuzcoana de Deporte Adaptado (FGDA). (2022). *Guía para un deporte en edad escolar más inclusivo.* Federación Guipuzcoana de Deporte Adaptado.

Generalitat Valenciana. (n.d.). *TEA: Guia per a les famílies.* Conselleria d'Educació, Cultura i Esport.

Generalitat Valenciana. (n.d.). *TEA: Guia per a la Comunitat Educativa.* Conselleria d'Educació, Cultura i Esport.

Gómez, M., Valero, A., Peñalver, I., i Velasco, M. (2008). El trabajo de la motricidad en la clase de educación física con niños autistas a través de la adaptación del lenguaje Benson Schaeffer. *Revista Iberoamericana De Educación, 46*, 175-192.

Institut Guttman. (n.d.) *DOFINS DE COLORS.* https://dofinsdecolors.guttmann.com/

Martín, J. (n.d.) *CLASIFICACIONES DE LA OMS SOBRE DISCAPACIDAD*. https://agora.xtec.cat/iesmarti-i-pol/wp-content/uploads/usu1292/2013/01/Clasificacion-Discapacidad-OMS.pdf

Martínez, J. R. i Ramón-Llin, J. (2024). La inclusión educativa del alumnado con discapacidad a través de la Educación Física. El estudio de un caso. *Revista de Sociología de la Educación - RASE, 17* (1), 9-26.

Mendoza Aveiga, M. J., i Carrión Macas, M. E. (2025). Estrategias con pictogramas para disminuir la ansiedad en estudiantes de cuarto grado con Autismo. *Ciencia Y Educación, 6*(12.1), 217-224.

Miquel, E., Duran, D., Giné, C., i Font, J. (2020). *L'educació inclusiva. De l'exclusió a la plena participació de tot l'alumnat.* Horsori Editorial, S. L.

Parey, B. (2019). Understanding teachers' attitudes towards the inclusion of children with disabilities in inclusive schools using mixed methods: The case of Trinidad. *Teaching and Teacher Education, 83*, 199-211.

Plena Inclusión. (n.d.). *Sistemas alternativos y aumentativos de comunicación. SAAC*. https://www.plenainclusion.org/discapacidad-intelectual/recurso/sistemas-alternativos-y-aumentativos-de-comunicacion/?utm_source=chatgpt.com

Reina Vaíllo, R. i Sanz Rivas, D. (2012). *Actividades físicas y deportes adaptados para personas con discapacidad*. Editorial Paidotribo.

Ríos Hernández, M. (Coord.). (2015). *Juegos y tareas de iniciación deportiva adaptada a las personas con discapacidad*. Editorial Paidotribo.

Romañach, J. i Lobato, M. (2005). *Diversidad funcional, nuevo término para la lucha por la dignidad en la diversidad del ser humano*. Foro Vida Independiente.

Ruiz, C. (2014). «Autisme i inclusió educativa: algunes claus per a la reflexió*». *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació, 0,* 17-31.

Servei Educatiu de l'Anoia. (n.d.). *Centres educatius d'educació infantil i primària*. https://serveiseducatius.xtec.cat/anoia/centres-educatius/educacio-infantil-i-primaria/

Síndic de Greuges de Catalunya. (2025). *L'educació inclusiva a Catalunya.* https://www.sindic.cat/site/unitFiles/10530/Informe%20educacio%20inclusiva_gener_25_definitiu.pdf

UNESCO. (2020). *Informe de seguimiento de la educación en el mundo, Inclusión y educación: todos y todas sin excepción.* https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374817

Velarde, M., Ignacio, M. E., i Cárdenas, A. (2021). Diagnóstico de Trastorno del Espectro Autista- TEA, adaptándonos a la nueva realidad, Telesalud. *Revista De Neuro-Psiquiatría, 84*(3), 175-182.

# Annexos

## Annex 1. DAFO

Una DAFO és un mètode analític que sorgeix en l'àmbit empresarial als anys seixanta, per Albert Humphrey. Principalment, s'anomenava *SWOT* (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats), traduït al català DAFO (Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats). Aquest mètode pretén analitzar els principals factors que impliquen un producte, per formular estratègies d'acció per la seva millora (Chang i Huang, 2006; Lee i Lin, 2008) (Aliaga et al., 2018). Pel que fa a l'anàlisi DAFO, els factors interns poden ser atributs positius (fortaleses) o negatius (debilitats); els factors externs poden influir positivament (oportunitats) o negativament (amenaces) sobre el producte (Aliaga et al., 2018).

La següent anàlisi DAFO se centra a identificar la realitat educativa i fomentar el procés de la inclusió mitjançant l'opinió dels docents davant el sistema educatiu inclusiu actual. El següent DAFO s'ha realitzat de manera que els factors interns són aquells aspectes que els centres educatius i l'equip docent pot modificar o gestionar, com ara la formació interna dels docents, la coordinació dels docents, les metodologies, i els factors externs depenen del sistema educatiu, com ara legislatiu i socioeconòmic.

| **Factors interns** | |
|---|---|
| **DEBILITATS** | **FORTALESES** |
| ● Manca de temps per planificar les sessions adaptades.<br>● Manca de temps i espai per coordinar les adaptacions i els recursos i suports entre l'equip docent.<br>● Dedicar més hores lectives setmanals a | ● Desenvolupament de valors, com ara el respecte mutu, l'empatia entre iguals i adults, i la solidaritat.<br>● Enriquiment professional i personal d'experiències docents.<br>● Augmenta la valoració positiva de la |

| | |
|---|---|
| l'àrea d'Educació Física.<br>● Grups d'infants per aula nombrosos.<br>● Dificultats per gestionar conflictes.<br>● Poca formació sobre la inclusió dels professionals.<br>● Falta de recursos materials, metodològics i humans.<br>● Falta de docència compartida.<br>● Dependència de l'EAP per accedir als recursos i suports de la CEE.<br>● Complexitat en la coordinació entre múltiples agents educatius (equip docent, equip directiu, EAP, Serveis territorials)<br>● Lentitud en els processos d'avaluació psicopedagògica i en la planificació, seguiment i retirada dels suports educatius per part dels serveis territorials i de l'EAP. | diversitat com una oportunitat educativa.<br>● Afavoreix el clima positiu del grup, la cohesió i la convivència positiva, incrementant les habilitats socials i els vincles d'amistat.<br>● Impulsa la cerca d'estratègies i adaptacions pràctiques i innovadores metodològiques.<br>● Col·laboració dels Equips d'Assessorament i orientació Psicopedagògic (EAP) en els diagnòstics, i en la planificació d'actuacions de resposta educativa en l'entorn escolar familiar i social.<br>● Aplicació d'estratègies didàctiques docents, com ara l'anticipació de la sessió, la importància de les rutines, foment de la comprensió col·lectiva i assignació de rols cooperatius (rol d'infant col·laborador amb un infant amb discapacitat). |
| **Factors externs** | |
| **AMENACES** | **OPORTUNITATS** |
| ● Manca de formacions específiques d'Educació Física i inclusió.<br>● Ràtios elevades.<br>● Manca de personal de suport, com ara | ● El Decret d'inclusió 2017, com un marc normatiu d'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.<br>● El Decret d'Educació Bàsica 175/2022 |

| | |
|---|---|
| vetllador/a o un mestre/a de suport.<br>● Falta de recursos econòmics.<br>● Infraestructures poc adaptades als infants NESE, com la posició dels ascensors, els espais amplis i oberts, la posició dels lavabos i els vestidors, les rampes.<br>● Sobrecàrrega docent per la falta de temps i suport.<br>● Limitació de recursos i suports disponibles dels centres d'educació especial.<br>● Assignació de recursos i suports condicionada pels serveis territorials, provocant una possible desigualtat entre centres ordinaris segons priorització.<br>● Caràcter no universal de suport, ja que només accedeixen als recursos dels CEE tot aquell alumnat amb un informe de l'EAP. | promou metodologies flexibles, personalitzades, significatives i competencials.<br>● Suport dels Serveis Territorials d'Educació als centres ordinaris de la comarca.<br>● Oferta de formació permanent del Departament d'Educació.<br>● Ús de tecnologies digitals i recursos materials al Departament d'Educació, i als Centres de Recursos Pedagògics territorials.<br>● Possibilitat de coordinació i treball en xarxa entre diferents centres de la comarca.<br>● Disponibilitat de material esportiu adaptat (cadires de rodes), de material visual (pictogrames) i recursos sensorials. |

## Annex 2. Model teòric de Discapacitat Intel·lectual

Figura 7

Model teòric de Discapacitat intel·lectual

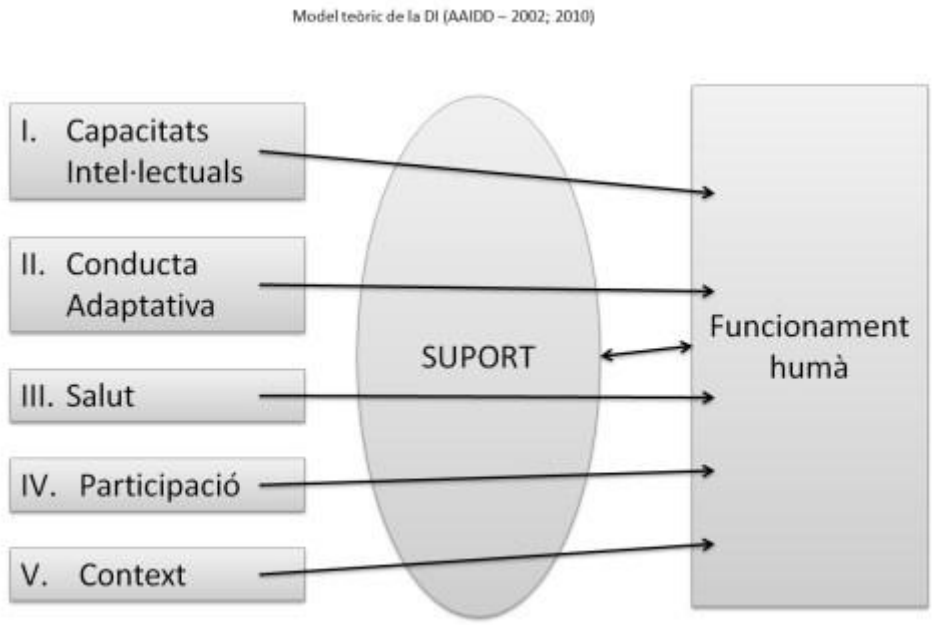


Nota. De/Adaptat de *DDIN - Estratègies per a la inclusió de l'alumnat amb discapacitat intel·lectual. Discapacitat intel·lectual,* per Barroso, J. C., Isern, M., Rivera, M. (2013). Ateneu XTEC ( https://ateneu.xtec.cat/wikiform/wikiexport/cursos/escola_inclusiva/ddin/modul_1/practica_1#fnt__1)

## Annex 3. Transcripció de les entrevistes

➢ Entrevista a Jordi Finestres

**Ens podria explicar breument la seva trajectòria professional i la seva experiència en projectes vinculats a la inclusió educativa o social?**

La meva experiència es remunta fa trenta anys, quan vaig començar a l'Institut Guttmann. Jo vaig començar a l'hospital per una sèrie de casualitats. Quan estava acabant la carrera de professor d'Educació Física, un amic íntim de la infantesa amb qui compartia l'esport d'elit va patir que el seu pare agafés una malaltia degenerativa. Ens reuníem els dilluns al matí per explicar-li com havíem desenvolupat la competició del cap de setmana i, finalment, aquesta persona va acabar ingressada en un hospital referent de neurorehabilitació, que és la Guttmann. L'anàvem a visitar cada setmana i allò em va motivar molt, perquè vaig veure que l'activitat física era un mitjà molt bo per al manteniment de les capacitats i una intervenció més adaptada a la societat. En comptes d'anar al món educatiu dels instituts i escoles ordinàries, vaig acabar aquí. Hi vaig posar molta il·lusió i ganes, tot i que em faltaven coneixements de neurologia i de com funciona el sistema nerviós central. Em vaig posar a estudiar per agafar bé l'àrea de la fisiologia i l'anatomia. Quan vaig començar a treballar amb grups d'adults i d'infants, vaig veure la dificultat que hi havia a les escoles i instituts per treballar la inclusió. Vaig adonar-me que calia crear estructures, metodologies i fer molta formació al professorat en conceptes fisiològics per conèixer la diversitat funcional. Per altra banda, era important tenir coneixements sobre quines metodologies cal utilitzar per incloure un infant de manera activa i efectiva dins d'un grup normalitzat a les escoles ordinàries.

**Com definiria la inclusió? Què és per vostè la inclusió?**

Són conceptes que és molt positiu veure'n l'evolució per poder entendre on estem ara mateix. Durant tot el temps que porto aquí he passat de veure molt clarament una situació de segregació, contra la qual vaig lluitar molt els primers anys. Hi havia molta dificultat perquè els alumnes amb

diversitat funcional poguessin entrar a les sessions d'Educació Física. El més tràgic era veure alumnes que, a l'hora d'Educació Física, feien classes de reforç paral·leles o se'ls apartava. Després va entrar el concepte d'integració. En aquell moment es va veure com un pas molt gran perquè l'alumnat amb diversitat funcional començava a estar en el mateix espai i àrea que els seus companys dins del grup-classe. Però què passava? Que no es complien les tres P (Presència, Participació i Progrés). La presència hi era, però feien activitats paral·leles a la resta. També participaven, però fora de les dinàmiques i estructures del grup, i el seu progrés es limitava a tenir un rol secundari com fer d'àrbitre o portar les puntuacions. Això no funcionava perquè tothom ha de tenir els mateixos drets. Vam veure que havíem de picar molta pedra; no era culpa dels mestres, sinó que no hi havia referents ni a la mateixa carrera universitària on s'ensenyés aprenentatge cooperatiu o activitats multinivell per fer participar a tothom.

Cap al 2003 vam començar a crear activitats conjuntament amb el nostre centre i amb un altre professor que treballava en un institut de Sabadell. Vam crear una dinàmica durant tot el matí que va tenir molt d'èxit, donant pas a un "ecosistema" que connectava l'escola, l'institut, l'alumne i la família. Apostàvem no només per la formació, sinó perquè el grup-classe vingués al centre on l'infant feia teràpia rehabilitadora (la Guttmann), creant una participació 100% pràctica i dinàmica mitjançant aprenentatge cooperatiu i grups heterogenis. Vam passar clarament de la integració a la inclusió.

Actualment, però, la paraula "inclusió" em pesa molt. Nosaltres ara preferim parlar de "facilitar la convivència" per a tot l'alumnat. Si observem socialment, cal treballar el respecte a la diferència en totes les seves formes, no només en la diversitat funcional. A mi m'agrada molt el concepte de facilitadors de convivència partint de la diversitat de les persones. Un altre concepte clau és que el problema el té la societat. Si no som capaços de crear una estructura on tothom pugui participar i accedir a un món educatiu, estem davant del fracàs de la societat, no d'un problema individual de la persona. Les mancances estan en l'estructura, en les metodologies i en el tipus de material que

utilitzem. A més, hem de defugir de les "etiquetes" en l'àmbit esportiu, com "bàsquet inclusiu" o "tenis inclusiu". No hi ha cap recepta màgica on un esport funcioni universalment perquè hi ha molts tipus de diversitats. S'ha de treballar minimitzant la competitivitat, apostant per estructures que facilitin el joc cooperatiu evolutiu de manera respectuosa per a cadascun dels matisos del grup.

**Hi ha un concepte molt estès a la societat, segons l'autor Giné, que la inclusió només se centra en els infants amb discapacitat i en el seu dèficit, seguint una mica el model clínic i tradicional. Quines conseqüències té aquesta mirada en la pràctica educativa?**

És un tema del qual fa temps que parlem: la necessitat de canviar la mirada clínica a una mirada social. Tothom ho enfocava com si la diversitat funcional fos un problema exclusiu de l'alumne, però el problema el tenim nosaltres com a societat, que no tenim un entorn estructurat a nivell educatiu i social. Hem de centrar-nos en la societat; igual que tenim assumit posar ascensors o rampes per a tothom, aquest canvi de mirada s'ha de donar a l'hora de crear activitats. Quan presentem un joc, hem de deixar de veure l'usuari de cadira de rodes com un problema per al disseny didàctic. Hem d'aplicar el Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA); és a dir, quan plantejo una activitat ja la tinc estructurada des de la base perquè sigui flexible en regles, materials i objectius multinivell. No s'ha d'enfocar com un problema, sinó com una oportunitat. Si el grup ha tingut la sort de conviure amb una diversitat funcional, l'aprenentatge s'enriqueix molt, passant d'un concepte teòric a una convivència real que ho canvia tot. Hem de canviar aquesta mirada clínica al 100%, és evident i crucial.

**Quins beneficis principals observa quan les activitats físiques es plantegen des d'un enfocament inclusiu?**

Els beneficis són globals. Sobretot ara que tenim tants problemes amb malalties mentals o dificultats en la gestió de conflictes i de convivència entre l'alumnat, aquestes estructures metodològiques són vitals. Treballar cooperativament ensenya l'alumne a saber acceptar, saber donar, saber rebre, assumir obligacions individuals i treballar la interdependència. L'objectiu és l'equip, però és

imprescindible el treball individual de cadascú. Malauradament, les estructures de relació fora de l'escola són cada vegada més precàries a cause de l'aïllament provocat per les tecnologies. Per això, la cooperació cara a cara té un valor afegit. Treballar colze a colze i saber avaluar-se de forma conjunta aporta un valor doble a les tasques que fèiem abans; és una via que haurem de potenciar moltíssim per combatre els problemes de salut mental a la infantesa.

**Quines fortaleses o oportunitats ofereix l'Educació Física com a eina per a la inclusió, en comparació amb altres àrees del currículum?**

L'Educació Física té un potencial enorme. Jo poso d'exemple els projectes d'Aprenentatge-Servei (APS), que funcionen com un ecosistema on s'impliquen coneixements universitaris, de l'hospital, de les escoles, i es dona veu a les famílies i a l'entorn proper de l'infant, com els clubs esportius o els ajuntaments.

A més, actualment tenim l'evidència científica que corrobora que l'activitat física aporta millor nivell cognitiu, emocional i fisiològic, funcionant gairebé com una recepta mèdica. Ens allunya d'aquella època en què semblava que només les matemàtiques o les proves de llenguatge (PISA) eren prioritàries; avui l'Educació Física pot entrar amb força als currículums. També justifica que la nostra àrea és totalment imprescindible per al desenvolupament de l'infant, fins al punt que ja treballem en xarxa amb professionals de l'àmbit sanitari.

**Quines estratègies o enfocaments considera més efectius per afavorir la participació activa de tot l'alumnat?**

Em baso en el treball d'investigadors i referents clau com Carlos Velázquez o Àngel Fojuelo. L'evidència ens mostra que a les escoles, la inclusió va agafada de la mà de l'Aprenentatge Cooperatiu. El DUA també permet obtenir estructures imprescindibles per poder portar a terme la inclusió.

**Quines són les principals barreres que dificulten la inclusió d'infants amb discapacitat en activitats físiques o esportives en contextos educatius?**

La primera i la més real és la formació dels professionals, i la segona són els recursos que es donen per les escoles ordinàries. L'aprenentatge cooperatiu i el DUA demanen poder comptar amb professionals experts. Per tant, les escoles especials i els seus professionals han de facilitar que infants entrin a les escoles ordinàries, aportant la seva expertesa. L'escola inclusiva no es fa amb una vareta màgica; és imprescindible la formació constant del professorat i aplicar tots els recursos dins de l'escola ordinària, ja que l'alumnat i les persones han d'estar en el seu entorn immediat, com amb la seva família, amics, etc, sense estar separades en centres especials.

**Quins errors o males pràctiques són més freqüents quan es vol incloure alumnat NESE en activitats motrius? Hi trobes relació amb la pregunta de les barreres?**

Totalment, no és que el professorat posi problemes intencionadament, sinó que deriva d'aquesta falta de formació. El que acostuma a passar és que recorres a tasques antigues, que van ser apreses en models segregadors. Llavors es cau en l'error de dissenyar activitats massa competitives, on no es canvien les regles, on s'és molt estricte amb els reglaments esportius o es fan activitats purament analítiques sense cap variant per incloure. Això dificulta profundament l'èxit de l'alumne i li genera males experiències.

Bé, crec que hi ha molts prejudicis, des de la meva experiència s'ha creat el prejudici clínic d'"aquest infant no és bo perquè té aquesta discapacitat". Per això, hem de canviar la mirada de com reben l'alumnat aquesta informació i com li dono la informació. A partir d'aquí és analitzar l'estructura, el material és adequat? Quin tipus de variant faré? Quines regles faré? Si ho porto a terme, crearé bones sensacions? També li dono molta importància a les assemblees, per pactar estructures de diàleg, dels canvis necessaris sobre l'alumnat, l'alumne col·laborador, el joc i les metodologies.

Nosaltres els mestres ens hem de posicionar com a moderadors d'aprenentatge. L'aprenentatge cooperatiu segueix una evolució. Per això, proposem crear sempre dinàmiques de sensibilització des de principi de curs, perquè el grup empatitzi i pugui posar-se a la pell de les diferents realitats, per poder aprendre de forma natural, a buscar variants de manera autònoma.

**Una altra fortalesa vital seria la coordinació entre docents, professionals externs i serveis educatius per garantir una educació física inclusiva?**

Evidentment. És de les coses que costen més, però és clau. Hem de crear estructures de formació dins del claustre, des de la participació, de forma curosa per evitar conflictes entre el professorat. També s'han d'implicar els ajuntaments, les fundacions, els treballadors socials, els educadors socials… Un projecte només funciona si estem contaminats del que passa a la llar i al barri de l'alumne. Nosaltres el que fem és incloure a l'ajuntament i les famílies des del minut u, se'ls entrevista i formen part de la maquinària, creant un compromís col·lectiu que canvia absolutament la perspectiva dels espais i de la convivència dia a dia.

**Per acabar, estic plantejant una guia d'activitats inclusives. Quins elements considera imprescindibles que hauria d'incloure una guia d'activitats inclusives d'Educació Física perquè sigui realment útil per al professorat?**

Està molt ben encertat fer-ho des d'aquesta perspectiva. A l'hora de buscar barreres, si pots, busca fórmules per preguntar no només als docents, sinó també als alumnes, per conèixer de primera mà amb què troben dificultats i a què els agrada jugar per combatre estereotips. També és bo que busquis dades que siguin inèdites mitjançant preguntes concretes, donant sempre el protagonisme als infants. Un bon exemple per evitar caure només en la visió clínica de l'esport són projectes com els "Dofins de colors", aquests referents s'allunyen de la visió on tot el problema està a la cadira de rodes i basteixen els aprenentatges i variacions des de l'empatia.

**Quin missatge clau donaria als mestres d'Educació Física que senten inseguretat o por a l'hora de treballar amb alumnat amb discapacitat?**

El millor missatge clau és que absolutament qualsevol infant, noi o noia pot participar amb el grup i gaudir d'una activitat amb la resta del grup-classe. La clau de l'èxit només requereix que siguem capaços de canviar les tasques que s'han de fer, buscar les adaptacions amb l'espai el material i

utilitzar metodologies adequades. Aquí hi ha la clau per fer de veritat una Educació Física per a tothom.

➢ Entrevista a Eduard Turó

**1. Trajectòria**

- **Ens podries explicar breument la teva trajectòria com a mestre d'Educació Física?**

Vaig començar a treballar l'any 1997 com a especialista durant molts anys, després vaig fer algun any de tutor, però molts cops en algun curs feia l'educació física i fins ara. I un any també vaig fer de mestre d'Educació Especial quan estava acabant els estudis de Psicopedagogia.

- **Creus que la teva formació inicial t'ha preparat per atendre alumnat amb necessitats educatives específiques a les sessions d'Educació Física?** Una mica sí, però més aviat poc, ja que ens van donar quatre pinzellades molt generals. **Per què?** A part de ser unes pinzellades molt generals, la teoria és una cosa i la pràctica o la realitat és una altra molt diferent.
- **Has realitzat formació complementària relacionada amb la inclusió o l'atenció a la diversitat?**

  Algun curs, assessorament a les escoles on he treballat per especialistes o personal del CRP. També vaig estudiar psicopedagogia, que també et dona algun recurs que altre.
- **Quina ha estat més útil en la teva pràctica docent?**

  L'assessorament específic per cada cas més concret per part dels especialistes. I també anar provant coses per assaig error lligats a la teoria.

**2. Pràctica real a l'aula (barreres i dificultats)**

- **Quines dificultats et trobes més sovint a l'hora d'incloure tot l'alumnat a les sessions d'Educació Física?**

  Que no sempre el que prepares funciona. Molts cops l'alumnat en general mai respon de la mateixa manera a les activitats proposades i els alumnes que tenen algun tipus de necessitat

diferent encara són més imprevisibles i variables. El que et funciona avui possiblement el pròxim dia no.

- **Hi ha alguna situació concreta que t'hagi fet sentir insegur/a o amb manca de recursos?**

Tres, una alumna diabètica que va debutar a quart de primària i li va costar acceptar-ho i constantment calia vigilar el nivell de sucre i si calia donar-li algun aliment o beguda per estabilitzar els nivells. Un altre alumne diabètic a tercer de primària i que era de fora i hi havia moltes dificultats de comunicació.

I finalment un alumne deficient auditiu que anava totalment a la seva i s'escapava. Estava acostumat a fer sempre el que volia, per sort de mica en mica ja ens vam entendre i cada vegada participa més.

- **Quins factors del centre (temps, espais, ràtios, material, suport humà...) dificulten una Educació Física inclusiva?**

En general tots, ja que atendre aquests alumnes costa molt més temps que facin les activitats o rutines establertes a les sessions. De vegades hi ha espais que no estan adaptats a la necessitat d'aquests alumnes, ja sigui espais molt amplis oberts que provoquen la dispersió o inseguretat d'aquests alumnes. Les ràtios també perquè per poder atendre millor aquest alumnat i a la resta, caldria reduir les ràtios. Els materials també ja que de vegades hi ha materials perillosos per aquests alumnes, però que la resta d'alumnes necessiten i han d'utilitzar per realitzar les diferents activitats.

**3. Fortaleses i bones pràctiques**

- **Hi ha alguna estratègia, activitat o manera de treballar que t'hagi funcionat especialment bé amb alumnat amb NESE o NEE?**

  Sempre que hi hagi comprensió oral, anticipar el que faran aquests alumnes, demanar la comprensió de la resta d'alumnat, demanar ajuda i empatia als alumnes ordinaris. Sí que és necessari establir el rol d'acompanyant i ajudant de l'alumnat amb necessitats. De vegades

donar-li el rol d'ajudant del mestre si alguna activitat no es pot adaptar o ell no la pot portar a terme.

- **Quins aspectes de l'Educació Física creus que afavoreixen més la inclusió de tot l'alumnat?**

  En general, és una àrea que en general agrada a tot l'alumnat i normalment se saben posar al seu lloc i són empàtics amb aquests alumnes i fer-los partícips de les adaptacions que necessita el seu company i fins i tot preguntar quines adaptacions es podrien fer.

**4. Necessitats i mancances del centre**

- **Com valores el suport que reps del centre o dels serveis educatius pel que fa a la inclusió? EAP, CRP Què milloraries?**

  De l'EAP malauradament són petites intervencions, pautes i aportacions al fer o corroborar el diagnòstic, depenent si el cas ja ve diagnosticat, o la psicòloga del centre ha de fer l'estudi o valoració de l'alumne/a en qüestió.

  Del CRP, poca cosa, com a molt ens faciliten algun tipus de formació i algun material si en disposen.

**5. Guia d'activitats inclusives**

- **Creus que una guia pràctica d'activitats i recursos inclusius et seria útil en el teu dia a dia com a mestre d'Educació Física? Per què?**

  En principi si, ja que qualsevol ajuda o idea sempre és benvinguda, però cada cas és diferent, encara que tinguin el mateix diagnòstic, cadascun dels infants reacciona diferent als estímuls, situacions, difícilment sempre actuen o reaccionen de la mateixa manera, no tenen patrons fixos. Avui et reacciona d'una manera i demà d'una altra.

- **Quins continguts t'agradaria trobar en una guia d'aquest tipus perquè realment t'ajudés a l'aula?**

Si fos possible per cada tipologia de discapacitat, disfunció o diagnòstic un gran nombre de possibles adaptacions en funció del que vulguis treballar, habilitats motrius, jocs...

- **Com t'agradaria que fos aquesta guia: més teòrica o pràctica? En format digital, amb exemples visuals, vídeos…?**

  Jo personalment preferiria que fos pràctica amb una petita explicació teòrica si fos necessària. Actualment preferible en format digital, ja que ho pots portar i revisar més fàcilment. I també vídeos ajuden a veure i entendre més fàcilment.

**6. Tancament**

14. **Quin consell donaries a un/a mestre/a d'Educació Física que es troba per primera vegada amb alumnat amb necessitats educatives específiques?**

    Que cada cas és diferent, encara que tinguin el mateix diagnòstic. Si els alumnes que no tenen cap diagnòstic davant de cada estímul, situació... poden reaccionar de manera diferent, aquesta tipologia d'alumnes, encara més. Molt important intentar establir rutines i també intentar anticipar el que han de fer, sempre que la seva necessitat ho permeti. Anar preparat amb diferents opcions o alternatives d'adaptació per si alguna no funciona.

    Sempre que es pugui fer participar a la resta dels alumnes companys per ajudar a l'alumne en qüestió i també conscienciar-los de les necessitats específiques del seu company/a. Establint un càrrec rotatiu o rol d'alumne tutor. Si el coneixen de petits, generalment la resta dels companys ho entenen i sempre que poden el volen ajudar i acompanyar.

## Annex 4. Enquesta

# Cap a una Educació Física més inclusiva

Hola! Soc l'Anna Riba, estudiant d'Educació Primària, de la menció d'Educació Física a la Universitat Autònoma de Barcelona. Aquest qüestionari forma part del meu Treball Final de Grau centrat en l'Educació Física inclusiva a l'etapa d'Educació Primària. El treball neix de la necessitat compartida per molts docents de disposar de recursos pràctics i orientacions clares que facilitin la participació de tot l'alumnat a les sessions d'Educació Física. La seva participació és fonamental per conèixer la realitat dels centres educatius i les experiències del professorat d'Educació Física. Les seves respostes ajudaran a contribuir a la creació d'una guia d'activitats i recursos inclusius per a la pràctica docent.
El qüestionari és breu i anònim. Gràcies per dedicar uns minuts a compartir la teva mirada i contribuir a la millora d'una Educació Física més inclusiva per a tot l'alumnat. Per a qualsevol dubte, el meu correu electrònic és annariba1404@gmail.com .

**DADES PERSONALS**

Quina és la teva edat?

- ☐ Menys de 25 anys
- ☐ 25-34 anys
- ☐ 35-44 anys
- ☐ 45-54 anys
- ☐ 55 anys o més

Amb quin gènere t'identifiques?

- ☐ Dona
- ☐ Home
- ☐ No binari

Quina és la teva formació acadèmica?

- ☐ Diplomatura de Mestre/a en Educació Física
- ☐ Grau en Educació Primària amb menció en Educació Física
- ☐ Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport (CAFE)
- ☐ Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport (CAFE) i Grau en Educació Primària
- ☐ Màster relacionat amb l'Educació Física

Quants anys d'experiència docent tens?

- ☐ Menys de 5 anys
- ☐ 5-10 anys
- ☐ 11-20 anys
- ☐ 21-30 anys
- ☐ 31-35 anys
- ☐ Més de 36 anys

Quina és la teva vinculació laboral?

- ☐ Funcionari/a
- ☐ Interí/a
- ☐ Substitut/a

**EXPERIÈNCIA I OPINIÓ PERSONAL**

Com valores el teu nivell de formació per atendre infants amb discapacitats a les classes d'Educació Física

- ☐ Molt alt
- ☐ Mitjà
- ☐ Baix
- ☐ Molt baix

Quins tipus de dificultats o barreres et trobes habitualment a l'aula d'Educació Física amb alumnat amb discapacitat?

- ☐ Manca de formació específica
- ☐ Falta de recursos i suports adaptats
- ☐ Espais poc accessibles o inadequats
- ☐ Dificultats en la coordinació docent (tutor-NESE-EF)
- ☐ Dificultats en la gestió del grup
- ☐ Manca de temps per planificar adaptacions
- ☐ Actituds o expectatives del grup-classe
- ☐ No trobo dificultats significatives
- ☐ Altres:_____

Amb quin tipus de discapacitat consideres que tens més dificultats a l'hora d'adaptar i planificar les activitats de l'àrea d'Educació Física?

- ☐ Discapacitat motriu
- ☐ Discapacitat intel·lectual
- ☐ Trastorns de l'espectre autista (TEA)
- ☐ Discapacitat sensorial (visual o auditiva)
- ☐ Trastorns de conducta
- ☐ Trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat
- ☐ Alumnat amb necessitats múltiples
- ☐ No he tingut experiència amb alumnat amb discapacitat

Quins suports docents tens per atendre aquest alumnat?

- ☐ Vetllador/a o suport a l'aula
- ☐ Orientació de l'EAP
- ☐ Mestre/a d'Educació Especial
- ☐ No disposo de suport docent

Explica breument quines consideres que són les principals debilitats o mancances a l'hora d'incloure infants amb discapacitat a les classes d'Educació Física.

_____

Consideres que una guia pràctica d'activitats i recursos inclusius t'ajudaria en la teva tasca docent a l'àrea d'Educació Física?

- ☐ Sí, molt.
- ☐ Sí, bastant.
- ☐ Poc
- ☐ Gens
- ☐ No ho sé

Quins tipus de recursos consideres més necessaris per afavorir la inclusió a les sessions d'Educació Física, i que s'haurien d'incloure a una guia de suport al professorat?

- ☐ Adaptacions de jocs i esports tradicionals
- ☐ Coneixement de recursos materials adaptats (pilotes, circuits, suports visuals, etc.)
- ☐ Recursos per avaluar de manera inclusiva
- ☐ Orientacions metodològiques (organització del grup, rols, temps, espais...)
- ☐ Estratègies d'aprenentatge cooperatiu
- ☐ Propostes d'activitats inclusives adaptades a diferents discapacitats
- ☐ Altres: _____--_____

Quines fortaleses o aspectes positius identifiques quan treballes amb alumnat amb discapacitat a les classes d'Educació Física?

- ☐ Millora del clima de grup i de la cohesió de la classe
- ☐ Desenvolupament de valors com el respecte, l'empatia i la solidaritat
- ☐ Creació de noves amistats i millora de les relacions socials
- ☐ Enriquiment professional i personal del docent
- ☐ Major participació i implicació de tot l'alumnat
- ☐ Adaptació i innovació en les metodologies d'ensenyament
- ☐ Valoració positiva de la diversitat com a oportunitat educativa
- ☐ No hi identifico fortaleses destacables
- ☐ Altres: _____

## Annex 5. Els correus de tots els centres educatius de Primària de l'Anoia

Escola Les Oliveres - ZER Serra d'Ancosa: a8014841@xtec.cat

Escola Marques: a8015430@xtec.cat

Escola Mare del Diví pastor: info@mdpcapellades.cat

Escola Sant Roc: ZER Vent d'Avall: a8016082@xtec.cat

Escola Serra de Coll-Bas: a8015648@xtec.cat

Escola Quatre Vents Copons: a8016291@xtec.cat

Escola El Bruc: b7002983@xtec.cat (ceipelbruc1@gmail.com)

Escola Prats de Rei: a8023141@xtec.cat

Escola Emili Vallès: info@emilivalles.cat

Escola Dolors Martí i Badia: a8064866@xtec.cat

Escola Gabriel Castella: a8019459@xtec.cat

Escola Pare Ramon Castelltort i Miralda: a8019642@xtec.cat

Escola Ateneu Igualadí: a8077162@xtec.cat

Escola Pia d'Igualada: igualada@escolapia.cat

Escolàpies d'Igualada: info@escolapiesigualada.org

Escola Igualada Jesus Maria: a8019514@xtec.cat

Acadèmia Igualada: secretaria@academiaigualada.com

Mare del Diví pastor Igualada: a8019599@xtec.cat

Maristes Igualada: igualada@maristes.cat

Monalco: info@monalco.cat

Mowgli: mowgli@escolamowgli.cat

Escola Guerau de Jorba: a8019678@xtec.cat

Institució Igualada: a8040266@xtec.cat

Escola Viladamàger: a8019691@xtec.cat

Escola Maria Borés: a8022859@xtec.cat

EScola La Torre: a8030583@xtec.cat

Escola Torrescana: a8030595@xtec.cat

Escola Font del Roure: a8060605@xtec.cat

Escola el Turó: a8020841@xtec.cat

Escola Vinyes Verdes: a8026889@xtec.cat

Apiària: a8022771@xtec.cat

Escola Creixà: a8060526@xtec.cat

Escola Herois del Bruc: escola@heroisdelbruc.cat

Escola Cérvola Blanca: a8026956@xtec.cat

Escola Font de l'Anoia: a8027021@xtec.cat

Escola Antoni Gaudí: a8057734@xtec.cat

Escola García Lorca: a8038272@xtec.cat

Escola Montbou: a8028163@xtec.cat

Escola Josep Masclans: a8030698@xtec.cat

Escola Joan Maragall: a8031277@xtec.cat

Escola Marta Mata: martamata@martamataescola.cat

Escola Pompeu Fabra: a8038247@xtec.cat

Institut Escola Renaixença: a8076960@xtec.cat

I-E Òdena: a8077009@xtec.cat

I-E Piera: a8076972@xtec.cat

## Annex 6. Resultats de l'enquesta

Quina és la teva edat?
10 respostes

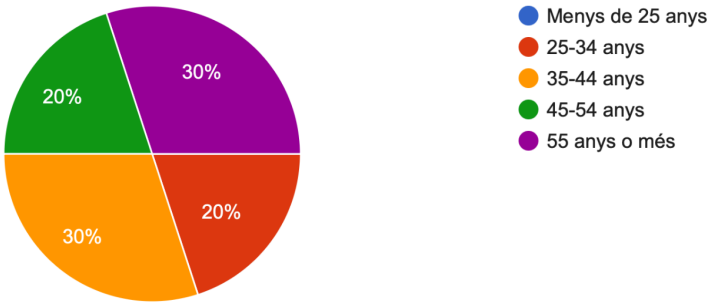


Amb quin gènere t'identifiques?
10 respostes

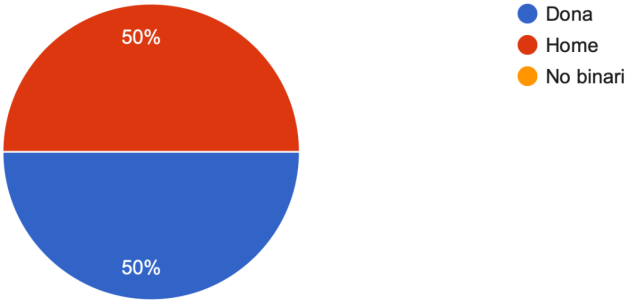

Quina és la teva formació acadèmica?
10 respostes

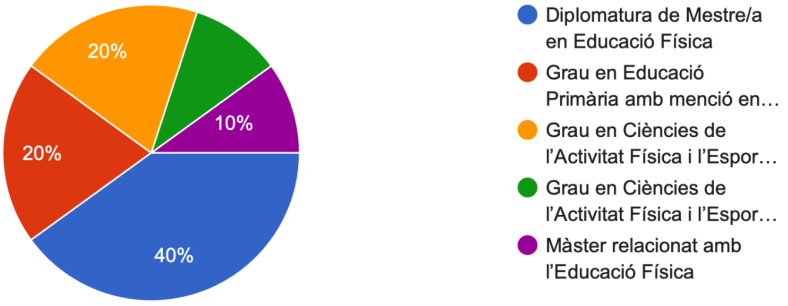


Quants anys d'experiència docent tens?
10 respostes

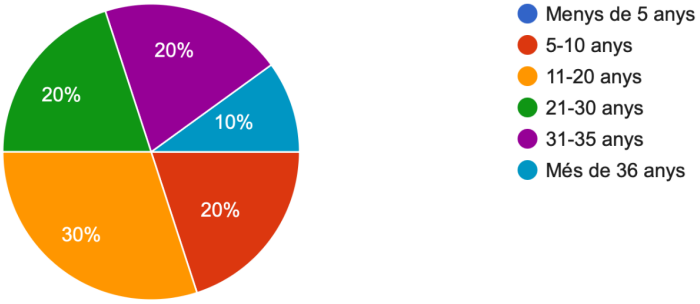


Quina és la teva vinculació laboral?
10 respostes

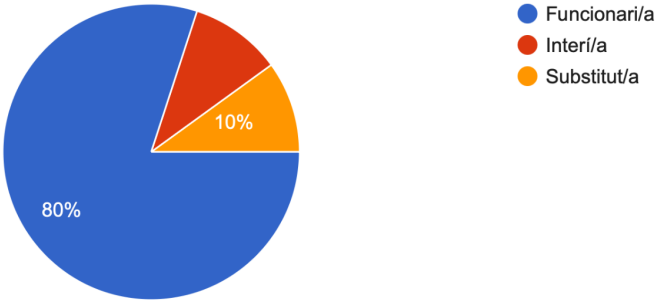

Com valores el teu nivell de formació per atendre infants amb discapacitats a les classes d'Educació Física

10 respostes

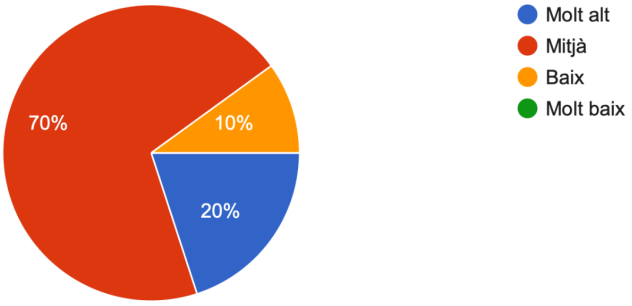


Quins tipus de dificultats o barreres et trobes habitualment a l'aula d'Educació Física amb alumnat amb discapacitat?

10 respostes

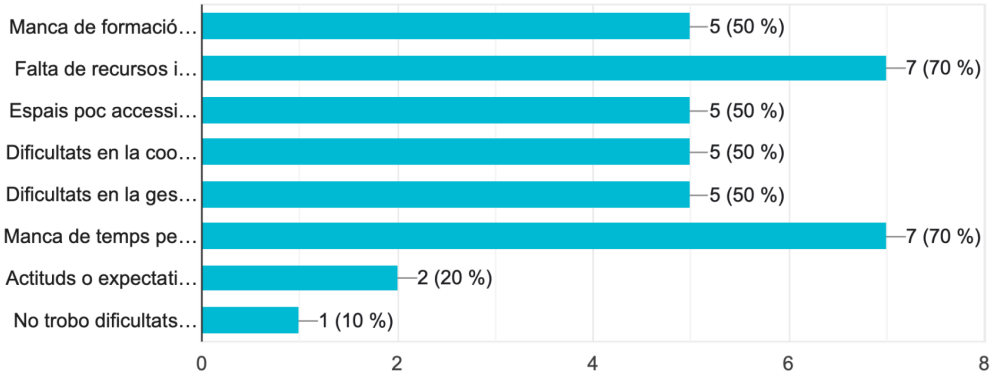

Amb quin tipus de discapacitat consideres que tens més dificultats a l'lhora d'adaptar i planificar les activitats de l'àrea d'Educació Física?

10 respostes

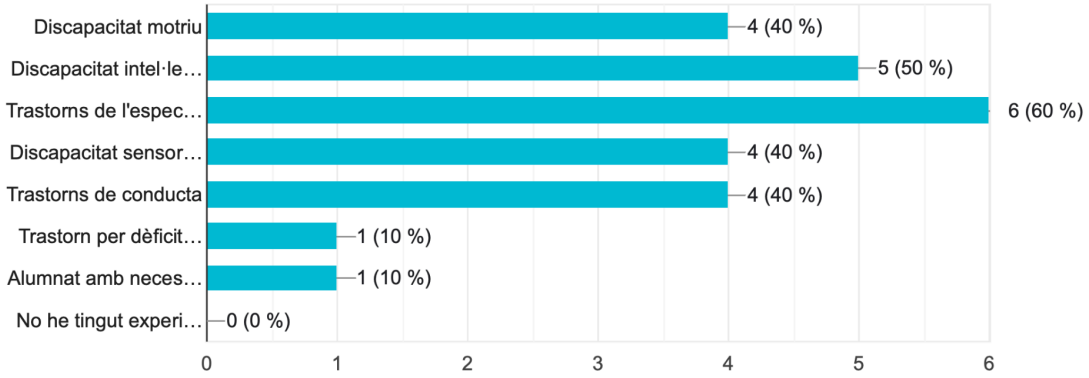


Quins suports docents tens per atendre aquest alumnat?

10 respostes

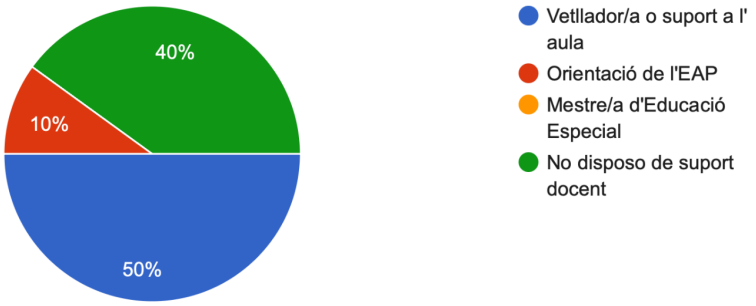


**Explica breument quines consideres que són les principals debilitats o mancances a l'hora d'incloure infants amb discapacitat a les classes d'Educació Física.**

- Que no disposes d'ajuda per poder gestionar tots els entrebancs.
- La manca de recursos i, a vegades, de formacions específiques d'Educació Física i inclusió.
- Falta de recursos, personal de suport, i temps a les sessions d'EF per donar qualitat.
- No he tingut mai cap cas greu i no puc valorar una situació així.

- Poca formació, suport mínim i dia a dia molt ràpid. Grups nombrosos amb moltes necessitats diferents. Dificultats per gestionar conflictes mentre gestiones la inclusió.
- Recursos
- La ràtio amb què treballes, ja que per si mateixa és molt alta i dificulta molt l'atenció per part de tot l'alumnat.
- Tenir mestre de suport.
- La impossibilitat d'adaptar determinades activitats a les característiques dels infants amb discapacitats.
- Les expectatives dels alumnes costen de respectar

Consideres que una guia pràctica d'activitats i recursos inclusius t'ajudaria en la teva tasca docent a l'àrea d'Educació Física?

10 respostes

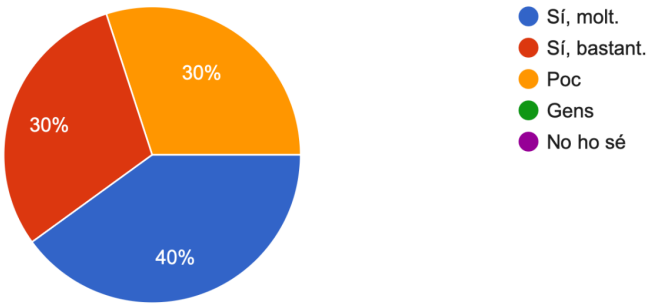

Quins tipus de recursos consideres més necessaris per afavorir la inclusió a les sessions d'Educació Física, i que s'haurien d'incloure a una guia de suport al professorat?

10 respostes

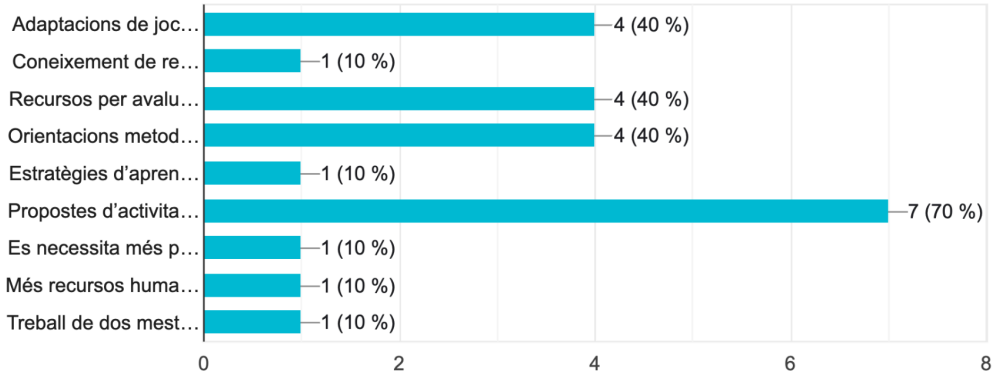


Quines fortaleses o aspectes positius identifiques quan treballes amb alumnat amb discapacitat a les classes d'Educació Física?

10 respostes

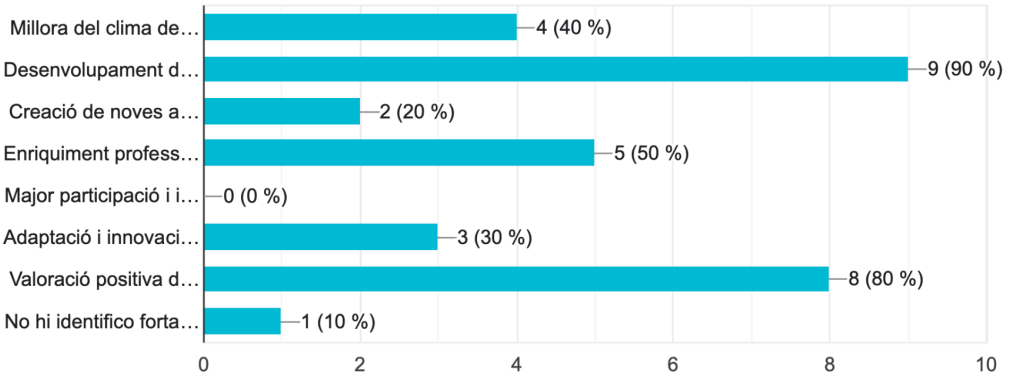

## Annex 7. Glossari

**Inclusió**

Segons la UNESCO (2020), la Inclusió es tracta d'un procés, de mesures i pràctiques que abarquen la diversitat i creen un sentit de pertinença, basat en la convicció de què cada persona té valor, té un potencial i ha de ser respectada.

La idea d'associar la inclusió a l'escolarització en els centres ordinaris de l'alumnat amb discapacitat o categoritzat NESE, està molt estesa en la nostra societat, a conseqüència de les polítiques d'integració dels anys vuitanta i noranta. La següent manera de pensar ha estat seriosament qüestionada en els últims anys perquè se segueix posant èmfasi en el subjecte, i no té sentit incrementar la participació de tot l'alumnat i continuar centrant-se en uns pocs alumnes (Giné, 2020).

Efectivament, la categorització s'entén com a model mèdic, en què el problema o dificultats educatives s'expliquen pel dèficit de l'infant; assumir que l'origen de les dificultats està dins de l'alumne és una de les barreres per al desenvolupament de la inclusió, perquè es desplaça l'atenció del desenvolupament i la millora de l'entorn educatiu i de més oportunitats per a tot l'alumnat (Giné, 2020).

**Dèficit**

Segons l'Organització Mundial de la Salut (1980), el dèficit es considera la pèrdua o anormalitat d'una estructura, d'un òrgan o funció psicològica, fisiològica o anatòmica.

**Educació Inclusiva**

L'educació Inclusiva suposa un procés que permet tenir en compte la diversitat de les necessitats de tots els infants, joves i adults (UNESCO, 2009).

Ainscow (2001) confirma que l'educació inclusiva permet a un centre escolar oferir una educació de qualitat per tot l'alumnat, tinguin necessitats educatives especials (NEE) o no, basant-se en la igualtat d'oprtunitats i en l'acceptació de la diversitat.

**Suport**

Els suports són els recursos personals, metodològics i materials —inclosos els tecnològics— i els ajuts contextuals i comunitaris que els centres utilitzen per aconseguir que les mesures planificades siguin efectives i funcionals, i contribueixin a assolir l'èxit educatiu de tots els alumnes. Aquests suports incideixen en tots els àmbits de l'educació (Departament d'Educació, 2017).

**Mesures**

Les mesures per a l'atenció educativa són les accions i actuacions organitzades pels centres destinades a facilitar l'accés a l'aprenentatge i a la participació, a fi de permetre el progrés de tots els alumnes, prevenir les dificultats de l'aprenentatge i assegurar un millor ajustament entre les capacitats dels alumnes i el context educatiu. Aquestes mesures incideixen en tots els àmbits de l'educació (Departament d'Educació, 2017).

**Barrera**

Segons l'Organització Mundial de la Salut (1980), una barrera són tots aquells factors ambientals en l'entorn d'una persona que condicionen el seu funcionament i creen la discapacitat. Alguns dels factors podrien ser un entorn inaccessible, la falta de mesures i suports, la falta de tecnologia assistencial, les actituds negatives dels altres cap a la discapacitat i la inexistència de serveis, sistemes i polítiques que afavoreixin la participació.

**Discapacitat**

Segons l'Organització Mundial de la Salut (1980), la discapacitat és la pèrdua, absència o restricció en la capacitat potencial per realitzar una activitat. Les conseqüències d'aquesta capacitat afecten a l'individu, i pot haver-hi una evolució progressiva, estable o regressiva.

Davant la dificultat de la definició, a l'Assemblea Mundial de la Salut (2001), l'OMS va substituir el terme discapacitat per Limitació de l'activitat, com les dificultats que una persona pot tenir en l'execució d'activitats. Encara que s'utilitzin nous conceptes per denominar el problema a l'entorn i no a l'infant, encara se segueix usant les paraules dèficit, limitació, restricció, barrera i discapacitat, fet que pels autors (Romañach i Lobato, 2005) no és gens positiu, ni neutre.

## Annex 8. Eines i recursos que t'ofereixen les biblioteques per realitzar el teu treball acadèmic

UAB Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

**CERTIFICAT**

**Riba Iglesias, Anna**

ha superat satisfactòriament el curs virtual:

***Eines i recursos per realitzar el teu TFG en Educació [MO81030]***

| | |
|---|---|
| Durada del curs: | 8:00 hores |
| Qualificació obtinguda: | 9,25 |

Curs acadèmic 2025-2026

Certificat emès pel Servei de Biblioteques UAB en data 24 de febrer 2026